श्रीगणेशायेङ्गितज्ञा श्रीगुरुपादद्वयं वाग्देवीतयनादीश्च देवं वन्दे वन्दनेश्वरौ ॥ महादेवोक्तसा
न्निध्यः ग्रहाणांदिष्टक्षमाद्दृष्टिर्ग्रहाणामनुसारेण देवज्ञानांसुखायाम्र तत्रतावदनीष्टदेवतानमस्कारपूर्वकंमंगलावरणेऊ
र्वीनशास्त्रकृद्दिङ्मदज्ञावसंततिलकाद्यत्तकथनाद सिद्धिकरातीशऊंकंडलावींनादीन्नत्रिवोक्तवयवागुरून्नत्वान वक्त्रेश्वरा
रब्धनलश्वराश्च सिद्धिर्महादेवक्रमेणाम्र तत्रा पेतामदार्यनटजिष्णुजब्रह्मस्फुटादि सिद्धांतनदकरणेनितरामगाधे संख्यार्ण.
वेखवरक्रर्मोडुजेनिमग्न ज्योतिर्विदोग्रतरणायदृढोस्तनावः अनयाव्याख्या महादेवः श्रवक्त्रेश्वरारब्धनलश्वराश्वसिद्धः
सद्धिंकरोति महादेवनामाद्धिजः वक्त्रेश्वरनामाचार्येणारब्धाया नलश्वराणांग्रहाणामाशुसिद्धिः शीघ्रसिद्धिः साऋणरिस्फुटी
स्कृतातस्याः सिद्धिंपरिपूर्णतांकरोति किंकृत्वा ईशाऊंकंडलावींनादीन्नत्वा ईशाज्जातःईशाऊंः गणपतिः कःब्रह्माईंः वि
ष्णुःलानिनक्षत्राणि ऋवीष्टथ्वीऊनःसूर्यः आदिशब्दाच्चंद्रादीन्नत्वा नमस्कृत्य वक्ष्यनः शिवोनत्वा शिवावशिवश्चशिवाऊं
रूसमासाद्ग्रापिपदलोपः पार्वतीशंकरोग्रहणम वक्ष्यनःस्वान्नक्षत्रपवागुरून स्वकीयान्नक्षत्रपालवागदवीगुरूननत्वा
वक्ष्यनः ऋषीन्नत्वा किंविशिष्टायाः वक्त्रेश्वरारब्धनलश्वराश्वसिद्धः रवचरकर्मोडुजेसंख्यार्णवेनिमग्नज्योतिर्विदोग्रतरणा
यदृढोस्तनावः रवचराणांग्रहाणांषट्कर्मेत्र्यसक्रमंदकर्मेशीघ्रकर्मादिकंतदेवडुलेंयत्रएतादृशेसंख्यार्णवेगणितसमु
द्रेनिमग्नाःपतितायेयातिर्विदस्तेषांग्रतरणायतर्तुंदृढाःसुदृढानरूस्तस्मादतीनोबेमातडूपाविद्यते किंपसंख्यार्णवेपत १
महार्यनटजिष्णुब्रह्मस्फुटादि सिद्धांतनदकरणेनितरामगाधे पेतामदः आर्येनटःजिष्णुजः ब्रह्मगुप्तनामाचार्यः स्फुटः स्फु
ट्यादिनिरावार्यैःकृताः सिद्धांतनंदाःब्रह्मसिद्धांताद्याः करणानितंत्रशास्त्राणितैर्नितरामतिशयेन अगाधेतर्तुमशक्ये
अथकोष्टकरचनायामादौकोष्टकविधिस्थितिमुपेंद्रवज्राद्यत्तनाद विनाग्रहदृष्टेदार्शमृडक्रियाद्यैः सबीजमध्यार्कसमासे
मासैः वक्ष्यईशादांतरितान्नसंख्या घटीछिदाघर्तुषसिद्धखेटाः व्याख्या ग्रहशास्त्रकृग्रहदृष्टेदार्शमृडक्रियाद्यैर्विनाअ २
र्कगणः शीघ्रकर्ममंदकर्मआदिशब्दात्तरफलदेशांतरादिकंतैर्विनासबीजमध्यार्कसमासमासैःसकासात्सरामबीजा

मध्यमायोर्कस्तस्यसमेवर्षेआसमंतात्यासभाप्तिपरिस्फुटीताराग्रहसकलादिश्चस्फुटस्फुटमित्यर्थः। तत्समयाश्चक्ष्यईशाद्दांतरिताः
चक्षुर्दृशःनिश्चक्षुर्दशाःतिथिदिनैरंतरिताअक्षर्तुषुघटीषुषष्टिघटीषुसिद्धखेटानिष्पन्नग्रहोनसंख्याः सप्तविंशति ऽवधियोनवंति सर्वेरामबीजांक।
ताग्रहयंतेनसहितेमध्यमार्किराग्रहादौस्फुटेस्फुटंतित्समयिकाः षष्ठमाःवधिज्ञायग्रहानवंति ॥ रामबीजसंस्कारंविनायोध्रुवकालस्तत्समयिकाःस्फुटि
तित्यर्थः तस्मान्मध्यमेषार्ककालंतस्फुटंश्चक्षुर्तिदिनैःद्वितीयाःवधिज्ञायग्रहाऽन्याः। स्फुटैरष्टाविंशतितिथिदिनैस्तृतीयावधिज्ञायग्रहाः स्फुटैः द्विवत्रिंशत्ति
थिदिनैचतुर्थावधिज्ञायग्रहानवंति।एवंमध्यमनमेषार्ककालात्स्फुटंचक्षुः षष्ट्यधिकत्रिंशद्दिनैः सप्तविंशतिमाःवधिज्ञायग्रहानवंतिःसर्वेवेधिज्ञाअवधिमुपज्ञा
नवंतित्यर्थ ॥३॥ अथयंत्रकर्तृदेवज्ञास्तत्प्रशस्तिवंशस्मवृत्तेनेकेनाह ॥ यथोपयोगंपाठ्यसक्रमपरिस्फुटाः सिद्धांतमध्यस्फुटकर्मणाकृताः यात्राविवाहा
दिकुजातकेग्रहाः स्फरत्ततद्दृग्युक्तकर्मणास्फुटाः ध्रुवाश्च ॥ यद्वाजातकेतातकशास्त्रपीयात्राविवाहादिषुयात्राक्षणेविवाहः आदिशब्दाऊनकाले
सक्रमंवेद्याद्यैःसिद्धांतमध्यस्फुटकर्मणासिद्धांतेमध्येस्फुटक्रियायाश्चयोगमानोज्ञात्रसक्षद्वारेवारंवारंपरिस्फुटाःपरिसामस्त्येनस्पष्टाःकृतास्तद्दत्ता
स्मिन्ग्रहेलघुकर्मणाऋण्यक्रियायाःमृदवःग्रहास्युः ॥ अथयद्यप्युच्चादिष्टगानांपरावर्त्तस्थितिरस्तीत्यतस्तद्वेत्तनेकेनाह ॥ स्यात्तंविपलयष्टि ६० र्दिनै
र्लोगो ६० घटीतिरवरसै॥ ६० र्यद्दत्तमानेनलब्धिस्त्रि ३० रगैर्लमः ॥ क्रमात्स्याद्ध्रुवाश्चतिथिवारऋक्षयोः ५ व्याःविपलानामङ्कराणांषष्टियत्तत्स्यात्पलं।
स्यात्तत्सौरोःषष्टिनिः ६० सैःपलैःघटीएकाघटीस्यात्ऽत्यमुनायकारणवरसैस्तैर्घटिकानिष्पन्नमःघटीषष्ट्या ६० ग्रहाणांलोमादीनांत्वमःपरा
वर्त्तःस्यात्।यद्वाष्टनलोमाद्यःएवऽन्याः अत्रनक्षत्रंचंद्रार्कयोर्ग्रहऋक्षवत्प्रभानविमाणेज्योतिष्काःएवंवंद्रार्कग्रहनक्षत्रधतारकाः५ शुक्लपक्ष
तिथिस्तत्रार्कयोःक्रमात्तनसप्तिनिः ३० स्यात् शुक्लस्यप्रथमश्चशुक्लपक्षोतिथिश्चवाशुक्लेतरार्कयोःक्रमेणतिथ्यादिश्चक्षेविंशद्भिः ३०परा
वर्त्तःस्यात् वारश्चर्क्षस्याद्यस्यवश्चमेत्रसप्तभिः ७ परावर्त्तःस्यात् नोमादिध्रुवकानामुपरिस्थांकेषष्टि ६० सिलीगोदार्या लब्धस्यद्योजनेनहि शे
षांकाद्यास्तदयः कोष्टकेस्थाप्याः शुद्धिध्रुवकोपरिविंशद्भिः ३० र्लागः लब्धास्तएतद्वास्तवशुक्लेऽदृश्याकर्यारंतरालेऽधिमासाऽन्या स्तेषांध्र
वाऽनेनहि तिथ्यादिशेषेशुद्धिकाष्टकस्थांतदंकमितितिथौवैत्रशुक्लप्रतिपत्प्रभृतिमध्यमेषसंक्रांत्यादिःस्यात् यदाशुद्धरूपरिस्थांकेऽर्कतथारूपंतथोक्तंतथात्रयःस्युस्तदानमितंतिथौवांऽसंऽकेवैशाषशुक्लेप्रतिपत्प्रभृतिमध्यमेषसंक्रांतिःस्यात् तदाशुद्धोसावयवार्कगणस्य

साधनार्थं त्रिंशद्घ्नाऽभ्रनंयोज्या उक्तवद्यंशांतरं यतः यदाभ्रकोवियद्रूपैक्यं त्रयोथवाशेषकं तदावेद्याश्वमासस्य तत्तिथेर्वर्षसाधने यस्मि
न्नष्टेवैत्रोधिमासस्तदाधिकोतीयवैत्रे मध्यममेषादिस्थादितिविशेषः अश्वपक्षवोपरिस्थांकेमसन्निर्नागः लब्धस्यधयोजनंनदि मेषांकमितोरव्यादिवारो
वर्त्तमानमध्यमेषसंक्रांतिसमयेस्यात् दृष्टाक्षविस्वांशाष्टहिरविवारद्वयोः ऋत्विदयंशावः दृश्यतेतदाक्षविस्वांशाष्टहिशतिवारद्वयोः शवपिप
वावपपावोबक्षशास्त्रविरुद्धत्वात् अथसूर्यराज्यैक्यस्थितिश्चद्यादिगुणकक्षेपकस्थितिमनुष्टुपेनाह वीथीनागवैक्यजैकैकाः श्वघष्टेशगुणक्ष
वौतिथिवारादिकावृक्तावन्येनाडिकांशघक्ष वास्वाऽग्नागवैक्यजाएकैकावीथीयुक्ता ऽग्नःसूर्यःअगुःराक्षःस्वकंचरपलचुक्षफलयंतदेशांतर
णांयदैक्यांतरंतदेवणैक्यंचक्षते तत्रोरविराक्षस्वैक्यन्योजाताएकैकावीथीपंक्तिः घोक्तासूर्यपंक्तौराक्षयंक्तौचमसन्निविंशत्यवधयःस्युःस्वैक्यवीथ्यांप
चषष्ट्यधिकविंशतावधयःस्युःश्वघष्टेशगुणक्षवौश्वघष्टगुणकक्षेपकौतिथ्यावारादिकौउक्तौक्षमातश्चद्यिगुणकक्षेपकौतिथ्यादिकौअष्टपगुणकक्षे
पकौवारादिकावित्यर्थः अन्योन्यादीनांषण्णां गुणकक्षेपकानाम्यादिकाउक्तौग्रंथकर्त्रा अथसर्वकोष्टकेअवधिग्रहकलांतरादिसर्वस्मि
न्तिमनुष्टुपत्रयेणाह क्रमेणावधयोष्टादर्मनुस्तिर्मनुस्तिश्चदिनैः ततएकस्त्रिंशद्यदाःस्पष्टाः संतिक्षवघटीलवाः तदधःस्वमृणंत्रिंशांतरार्णे
ष्वघटीलवैतैर्यदनल्पंलघोर्वातो धस्मात्षष्टादिसुक्रयः गत्यंतरविलिप्ताश्च यदवश्वगतेरधः संज्ञासाम्येविलिप्तत्वे संयोगविकलाक्षयाः
एवंव्यारव्या अष्टादेःवर्षादितः क्रमेणमनुर्निर्मनुस्तिःदिनैः१४ अवधयःस्युः अष्टपस्यघटिकापलसमयेघथमावधिक्रायद्दाप्तवंति त
त्समयाश्वत्वर्द्दशाद्दोतरिताःसर्वावधयःस्युः यतः सप्तविंशतिमावधिक्रायद्दाष्टेष्टकालात्षड्भिश्चश्वघष्ट्यधिकविंशतिदिनैःक्षेयाः तत्रैकस्मि
न्सप्तविंशत्यवधिपंक्तिश्चक्रवघटीलवा लोमादिक्षवानांयद्यस्तास्योनवाभ्यस्ताः स्पष्टाः यद्दाप्तवंति तेन्योयद्देन्योधः अधस्तल्लिप्तांतरा
णिवर्त्तमानघटीलवयदष्पघटीलवयदष्योरंतरलिप्ताः क्षेयास्तासांश्वनर्णसंज्ञामाद एष्यघटीलवयदक्वर्त्तमानघटकृत्यन्नयदादनल्पेद
धिकेतानिलिप्तांतराणि कलांतराणिस्वमितिधनसंज्ञानिचधनः लघोरूनेमतिऋणंऋणसंज्ञानिकलांतराणिसंति अत्रविशेषोवेद्यस्तं
तरचक्रः यतः गुरोमंदक्रजेस्वस्वा दंतरंवारखेटयोः स्वर्णर्षिवांतरंक्षेयं बुधेवाल्पयुनंदने इत्युक्त्वातद्गुरुमंदलोमानांकलांतरंश्व
तसंज्ञमेवस्यान्नऋत्वापिऋणसंज्ञाकलांतरं बुधश्चक्रयोस्तुकलांतरंस्वर्णधनसंज्ञंऋणसंज्ञंचदृश्यमपिषेष्टवसातज्ञेयं अतःकलां

तरेस्योधस्तात्क्रक्षादिसुक्रयः क्रक्षासरलाआदित्यस्यां एवंविधासुक्रयःकलाद्याःसंति सरलागतयःआदित्याक्षाक्रगतयोपिज्ञेया
गतेः अधःगत्यंतरविलिप्ताः गतेश्चटत्वगतिगम्यश्चटत्वगत्योरंतरंविकलापिमंतेगरधस्तादस्ति अश्वतक्रत्यंतरस्यधनर्षसंज्ञाश्चोच्यतसं
ज्ञासाम्येगृह्यतेक्रत्यंतैधनर्णसंज्ञंस्यात् यद्यागत्यश्चटगतिगम्यश्चटत्वगतीक्षावपिसरलेत्त स्तद्यक्षावपिवक्रेत्तस्तदागतयक्षक्रत्यन्नागति
तर्गम्यक्षक्रत्वगति सकाशाद्दल्पा गत्यंतरंधनसंज्ञंस्याद्धिकातदागत्यंतरंऋणसंज्ञंस्यात् विलिप्तत्वेगतघटीलवगतगम्यघटीलव
वगत्योः ऋजुवक्रसंज्ञाविलेदेगतगम्यश्चटगत्योर्मध्येयदाएकावक्रागतिरन्यासरलास्त्यर्थः तदासंयोगविकलाःगतश्चटगतिग
म्यश्चटगत्योर्यगिस्यविकलास्ताएवगत्यंतरविलिप्ताक्षेयाः एताःक्रयाःऋणरूपाःसर्वदास्युः अथयथोक्तायाःक्रतेरानयनं त
स्यधनर्णसंज्ञांचाह्युष्टपक्रत्येनाह ततोधोष्टशतीषष्टेतरांतरक्रताक्रतिः स्वर्णसाम्येत्यथायोग सक्रातत्स्वर्णताक्रवे गतेंतरविं
कोत्यस्वे स्वर्णगम्याक्रनांतरात् ऋणाऋणेन्यथास्वेद संज्ञेतांतरसन्निभा अनयोर्व्याख्या ततस्तस्माक्रत्यंतरादधोक्रतिर्ज्ञेया
साकथंलवतीत्याह अष्टशतीषष्टितरांतरक्रतासतीक्रतिर्लवति अस्यायमर्थः गतघटीयंक्रिस्वग्रहकलांतरंस्याप्यंगम्यघटीपंक्ति
स्वग्रहकलांतरंस्याप्यं त्योरुत्तरयोः कलांतरयोरंतरंकार्यं तेनाष्टशतीषष्टिगुणा क्रोक्रतिर्लवति एवंकदाकार्यं यदास्वर्णसाम्यंत्त
वति यत्रैककलांतरंधनसंज्ञेऋणसंज्ञेवात्तवतस्तदाएवंक्रतिर्लवेत् अन्यथेति यक्रवैपरीत्ये उत्तरयोःकलांतरयोर्मध्ये एककलांत
रंधनसंज्ञं अन्यद्दणंसंज्ञंतदाउत्तरयोः कलांतरयोर्योगेनोनाज्या अष्टशतीलघुक्रतिर्लवति यदाउत्तरयोःकलांतरयोरंतरंयोगेवांक्रते
पंक्त्यः ऋणंतदाक्रतेरूनावक्रतिर्दृश्यते यद्वापंक्तिःरष्टसतीषष्टिगुणक्रालघ्वग्रेणाधिकाक्रतिरुक्ताऽपिकोष्टकेनदृतिस्वर्णतांबुवेतस्माः दृतेर्धन
र्णसंज्ञांकथंतेगम्याक्रनांतरात्तण्याक्रत्वसंज्ञंसंज्ञंकलांतराक्रतेंतरेगतकलांतरेस्वेधनसंज्ञेऽधिकेसतिधनसंज्ञाक्रतिः गतेकलांतरधनसंज्ञेगम्या
क्रनसंज्ञात्कलांतराद्दीनेसतिऋणसंज्ञांक्रतिस्यात् ऋणाद्दणेन्यथाण्याद्दणसंज्ञंकलांतरात्ऋणसंज्ञेगतकलांतरेधिकेल्पेवमति अन्यथा
वक्रवैपरीत्यंस्यात् ऋणसंज्ञंगम्यांतराक्रतेऋणसंज्ञंकलांतरेऽधिकेऋणसंज्ञाक्रतिः दीनेसतिधनसंज्ञाक्रत्यर्थः संज्ञाभेदेधनर्णभेदसंज्ञायां।
गतगम्यकलांतरयोर्मध्येएकंधनसंज्ञंकलांतरं अन्यद्दणसंज्ञंतदाक्रतीतरसन्निभाक्रतंगतंयदंतरंगतकलांतरमित्यर्थः स्वस्वदृग्गतेकलांतरमि

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

धनेधनसंज्ञागतेकलांतरेऋणेऋणसंज्ञाहृतिर्ज्ञेया यद्वान्नौमचरघट्यंतरेऋणसंज्ञेऽल्पत्वात्तदानयनोदाहरणंअत्रगतघटीचरघटीभ्यांकृतंस्यात्प्रथमावधिस्थंकलांतरं २३२धनसंज्ञागम्यघटीपंचमीतस्यात्प्रथमावधिस्थंधनसंज्ञंकलांतरं२३२नौकलांतरंधनसंज्ञेतर्हीनयोरंतरंपंचत्र्योर्दीनंतेनहृतेर नावोत्रगुणरूपाभेवघट्यात्रयोदशमावधौगतकलांतरं१०३धनसंज्ञंपंचमीघट्यांत्रयोदशमावधिस्थंगम्यंकलांतरं धनसंज्ञं१०३नयोः धनसं ज्ञत्वादनयोरंतरंपंअनेनाष्टसती ८०० लक्कालश्च १६०हतिः गम्याघ्नसंज्ञंकलांतरात १०८ गतेधनसंज्ञंकलांतरं १०३ अधिकंतेनधनसंज्ञंयद्भवति एवंसर्वत्रज्ञेहतिर्ज्ञेयाः १।१।। अथचारस्थितिमनुष्टुपेनाह स्वर्णंचारतोधीत एष्याऽग्म्यष्टोऽन्नवात एष्यचारोल्पकोनल्प संज्ञवेद्यत्रयैर्दिनैः । ब्या ख्यतोधः अस्मादृतेरधस्तात्स्वर्णचारतलः धनरूपाऋणरूपाश्चारः वक्रमार्गोदयास्तदिनानामंतरदिनास्तत्रैधोविनागेयस्यसएवविषएष्यचार यदाणांवक्रमार्गोदयास्तद्यत्रऋणएष्यचारोलिखितः सकिंविशिष्टःएष्याऽग्म्यष्टोऽन्नवात एष्यघट्यन्नेष्यचारादल्पकोदीनः अनल्पोधिकश्च एष्यघटीजातेष्यचारोल्पस्तदानौमादियदाणांषष्टोनागोचारांतरंधनसंज्ञंस्यात् यदाधिकस्तदाऋणसंज्ञंचारांतरंज्ञेयं सर्वत्रनौमादीनांवक्रम र गोदयास्तदिनाएष्यसंज्ञाः संति नौमगुरुशनीनांवक्रमार्गोदयास्तदिनामामंतरंदिनाः सर्वत्रधनसंज्ञाज्ञेयाः बुधशुक्रयोस्तुवक्रमार्गोदयास्तदिनानामंतरंदिनाः सर्वत्रधनसंज्ञाज्ञेयाः बुधशुक्रयोस्तुवक्रमार्गोदयास्तदिनानामंतरंदिनासर्वत्रऋणसंज्ञास्युः यतोयंघांतरेणवक्र वक्र मार्गोदयास्तास्तेचाराः स्युरेष्यसंज्ञकाः गुरोर्मंदऋजोस्संस्यादंतरंचारखेटयोः ऋणेचारांतरंज्ञेयं बुधशुक्रेणथैवच इतिविस्तरतयाकोष्टकर चनायुक्ता अथमदादेवीकोष्टकस्थनौमादिपंचग्रहाणांसगतीनामुत्पत्त्यसत्यासत्यज्ञापनायदृष्टवक्रऋजुपंक्तवक्राद्दृष्टवयेनाह रवष्टघटीनिर्न गणःऋजादे र्यदस्यवक्रंस्ततआद्यपंक्तौ नवेतिचाद्यांश्चविशेऋजादौ समस्तपंक्त्याद्यवधौपतंगे क्रमेणशर्मारविराशयोतः षर्मशाहृद्धिश्च ऋजादिकेयेसमस्तपंक्तौप्रथमावधौस्यात् ऋजादिरेवटस्तयनश्चमध्यः चनौप्रचाल्यावधमध्यगत्या युगैकनिघ्नाद्धिधमुक्तक्रियाभिः मृ गांकरीत्यासकलावास्फुटास्ते बुधैर्ग्रहाःप्रत्यवधिर्विधेया त्रिभिःकलकं व्याख्या ऋजादेर्यदस्यत्नगणःरवष्टघटीभिरुक्तः शास्त्रकर्त्रानौमा दिपंचग्रहाणांत्नगणःषष्टिघटीभिः हृए श्रीमदादेवेनशोक्तः यतः सूर्यवर्षप्रमितेनभावयवादर्गणेनऋतमध्यमसौमादिग्रहाणांषष्टोद्भागोसौमा दीनांप्रतिवर्षंध्रुवकसाधनेगुणकःशोक्तोयदितिज्ञायते अतोग्रहाणांषष्टिहृपघटीपंक्तिर्निर्यदसाधनंशास्त्रकर्त्राऽकृतं ततस्तस्माद्धेतोः आद्यपं

क्तौऽर्णघटीपंक्तौ आद्यावधिजेऋजादौषष्ठमावधिस्थितासौमादिकेयदेवघनःसमस्तपंक्त्याद्यवधौपतंगसमस्तपंक्तिषुसर्वासुघटीपंक्तिषु आदौयाव धिःषष्ठमावधिरित्यर्थः तत्रस्थेसूर्येऽर्णरविराशयोलवैति परिऽर्णाद्यंशराशयस्युः अंशकलाविकलास्थानेऽर्णेऽर्णराशिस्थानेद्वादशस्युरित्य र्थः अतःऽर्णघटीपंक्तिनोक्तेषुपंक्तौ अन्यासुसर्वपंक्तिषुऋजादिकेयदेऋमेणषडंशाद्यधि षष्ठमंशानांद्यधिर्यथाषष्ठमघटीपंक्तौषष्ठमावधौ मध्यसौमादिकाणांद्यंशाः ईदृशास्तवैतिद्वितीयघटीपंक्तौषष्ठमावधौमध्यासौमादिकाणांद्यंशाः ईदृशाःस्युःएवंसर्वासुपंक्तिषुज्ञेयं यतः षि ष्टघटीभिरर्णगणस्तेनगणस्यांशश्चांशाऽदृष्टषष्टिघ्नकालश्चेष्टहृतनवतिपंक्तिमंशाषड्भहृद्धिज्ञातासौमादिसर्वग्रहेषुएवंनवत्यर्थंयतः सर्वासु पंक्तिषुषष्ठघट्यकालेषष्ठमावधिस्तारवोयतिपंक्तिनषडंशाद्यधिः इतिऋतेसमस्तपंक्तासर्वासुपंक्तिषुषष्ठमावधौऋजादिरेवटः सौमादिके ष्वितग्रहः चघनःतपनःसूर्यः मध्यःस्यात् अथअथानंतरंयत्यवधिअवधिरतियुगैकनिघ्नाधवाऽहईशगुणितयामध्यंगत्वा आत्ममध्य गत्याऽनयोरंतरवाल्पोईप्सितोसौमादिग्रहःसूर्यश्चवालनीयः बुधेःपंक्तितःतेयदाःसौमादिकाःपंचग्रहाः मृगांकरीत्याराऽमृगांकमार्गणमुक्तः क्रियाभिः असकृन्मृदुशीघ्रकर्मणिः यत्यवधिसऽजवाःस्फुटाविधेयाः अवधिरतिसगतयःस्पष्टाःकार्याः ग्रहादृणेनहृढयति यथा राऽमृगांकोक्तमार्गणऽर्णघटीपंक्तिस्थसौमस्यष्टीकरणं तत्रषष्ठमावधौमध्यसूर्यः पा२३।५० ईदृशोसौमोपितत्रषष्ठंसौममंदाद्धंस्यष्टी करणं मध्यसौमः १३।५०।५० ईदृशरव्यानेश्चरणंमध्यमोर्कः शीघ्राद्धं १३।५०।५० ग्रहोनमुच्चंमृदुवेवलं इतिशीघ्रकेंऽशादिकं अतोत्रमंदो च्चंसंस्कारानावः तेनराऽमृगांकोक्त एवंसौममंदोच्चं धा०२श्रा१७ मंदोच्चंनानेनमध्यमसौमंदीनेक्रतेज्ञातंमंदकेंऽ ७।२३।५७धश्चलुब्धः १।२३।५७धश्च अस्मोज्ञाय१मितेसौममंदफलकोष्टेज्ञादिफलेऽधा१।२९ गतेष्वकोष्टकांतरेणकलादिना ७।२१।लुब्धाधःस्वंकलादिरूप धाऽगोमूत्रिकायागुणितं २६।१५।५१।२० षष्टिलक्केहृएलब्धंकलादिधा२२ पूर्वागतफलेऽधा१।२९ युतंऽधा१।५१ केंऽषड्राशिस्थोधिर्यंते नेदंमंदफलंधनसंज्ञंप्रथमंफलात्स्वल्पत्वात्कलीकृतास्यामित्युक्तत्वादस्यार्द्धधा२१।५५मध्यसौमे १३।२०।५० धनेऋतेप्रथमकर्मसंस्कृतासौमः प धा२२।५५ अथगतिसाधने सौममंदोच्चस्थिरराशौमगतिरेवमंदकेंऽगतिः ३१।२६ तेनैवमंदफलंगतेष्वकोष्टकांतरेण ७।२०गुणिता २३०।३०षष्टिहृएलक्कालश्चे ३।५० अस्मार्द्ध १।५५तृतीयएवराशौममध्यगतो ३१।२६ धनेऋतेमंदस्पष्टागतिः ३३।२१ अथशीघ्रकर्मः शी

स्र	चे	मे	बु	इ	शु	शा	
०		०	१	०	००	००	२४।२१
२३		७	२७	१	२२	००	नांशैरा
४७		२४	२७	१६	२५	२८	० ।।
५२		४	२८	००	५२	००	

MEMORIAL

श्चात्पोदीनस्तेनमधनसंज्ञं एवंगत्यंतरंविकलात्मकंऽऽऋणसंज्ञं स्वर्ज्यांतरज्ञानंदोषः सर्वत्रैववोमकोष्टकोत्पत्रिर्ईया इत्युत्पत्रिस्तु
इत्यष्टकपूर्वदर्शिता अथधनाद्बुधोदाहरणं पूर्णघटीपंक्तौयत्रमावधौमध्यमोबुधः १२।०।०।० मध्यमोसूर्यः १२।०।०।० मंद
स्पष्टः ११।२६।५१।२०गतिः६।३१।३३ शीघ्रस्पष्टः ११।२७।४१।२गतिः १११।३२ मंदस्पष्टः ११।२६।४३।४०गतिः६।५१।३३ शीघ्रकेंऽ।०।३३
२०ऽाकेंऽ।०।ऽुक्तिः १७।०।३१ स्पष्टतरंबुधः ११।२७।२६।३स्पष्टगतिः ११३।२७ अथास्यमेवयंक्तौद्वितीयावधौवालकेनज्ञातौद्वर्धे
तमध्यमरविः०।२३।४०।५२बुधौ ११७।१७।२७मंदस्पष्टः०।११।२०।४३गतिः६७।३३शीघ्रस्पष्टः०।२३।१०।१७गतिः १०६।३२पुनःमंदस्पष्टः११
र्ण१२।१०।३२गतिः६६।०।५१शीघ्रस्पष्टः०।२३।४०।३०गतिः १०।१०।२६ मंदस्पष्टः०।१२।११।४३गतिः६७।३३शीघ्रकेंऽ।१०।५०।४४ऽाकेंऽ।ऽुक्ति
क्तिः १७।२७स्पष्टतरोबुधः०।२३।५१।११स्पष्टागतिः १०।१०।३८ राजमृगांकेबुधस्यपश्चिमोदयःकेंऽ।२१।०।० अत्रागतंकेंऽ।१०।५०।४४
अनयोरंतरंशाः ५।५४।३४ऽाकेंऽ।ऽुक्त्याऽ०।३८।३८नक्तकालश्चदिनानि १।५० यंद्योक्तकेंऽादत्रऽांकेंऽंदीनंतेनेष्यवारोयं अथबंकंघटी
पंक्तौयत्रमावधौस्पष्टबुधः क्रियतेतत्रमध्यरविः १२।०।०।० ज्ञचलो०।६।०।०रविरेवंमध्यबुधः मंदस्पष्टः ११।२६।५१।२०गतिः६।३१।३३
शीघ्रस्पष्टः ११।२७।०।३३गति ११।३० मंदस्पष्टः ११।२६।४५।५३गतिः६।५१।३३ शीघ्रकेंऽ।१०।५०।४४ऽाकेंऽ।ऽुक्तिः १७।०।३स्पष्टतरबुधः११
२७।०।३३स्पष्टागतिः १३।२१ अथास्यमेवपंक्तौद्वितीयावधौस्पष्टबुधः क्रियतेततूर्ध्ववच्चालकेनज्ञा न्खेः०।२३।४०।२ऽ
वलो ०।२३।१०।३८ मंदस्पष्टः०।११।२०।४३गतिः६७।३३शीघ्रस्पष्टा०।२४।४३।४०गतिः १४।४।५पुनःमंदस्पष्टः०।१२।१०।३२गति
६६।४०शीघ्रस्पष्टः०।२५।१०।३३गतिः १०१।३३मंदस्पष्टः०।१२।१०।११गतिः६७।१।११शीघ्रकेंऽ।२०।५०।१०ऽाकेंऽ।ऽुक्तिः १७।०
३स्पष्टतरोबुधः०।२५।२०।१०स्पष्टागतिः १०१।४०अत्रऽांकेंऽ।२०।५०।१०यंद्योक्तपश्चिमोदयकेंऽ।२१।०।०अनयोरंतरांशा
०।०।४३ऽाकेंऽ।ऽुक्त्याऽ०।३८।३नक्तकालश्चदिनादि०।०अत्रऽांकेंऽपश्चिमोदयममंतिनंद्वितीयावधिऽांकालेऽपश्चिमोदयोबुध
स्पष्टर्णघटीपंक्तौयत्रमावधिऽांस्पष्टबुधः ११।२७।३६।३गतिः११३।२७ एकघटी१पंक्तौद्वितीयावधिऽांस्पष्टबुधः ११।२७।१६।३३गतिः११
३।अनयोरंतरकलात्मकतत्कालांतरं १००अथेतनबुधात्पाश्चात्पोदीनःतेनेदंधनसंज्ञं एवंगत्यंतरंविकलात्मकं०ऋणसंज्ञं पूर्ण

घटीद्वितीयावधिऽांबुधः०।२३।५१।११गतिः१०।१।३८।०एकघटीयंक्तौद्वितीयावधिऽांबुधः०।२५।२०।१०गतिः१०१।४५ अनयोरंत
रकलात्मकं०।०।स्पर्ववत् ज्ञानंधनसंज्ञंएवंमत्यंतरंविकलात्मकंऽ३ ऋणसंज्ञंपूर्णघटीपंक्तौद्वितीयावधौपश्चिमोदयवारोदिनाद्य
१५।०।एकघटीपंक्तौद्वितीयावधौपश्चिमोदयवारोदिनाद्यः०।०।अनयोरंतरंदिनादि०।५८ स्पर्ववत्ज्ञानमिदंवारांतरंऋणसंज्ञं
एवंसर्वेयदाः सर्वावधिषुसर्वपंक्तिषुसगतयश्चारसंहिताःसाध्याःस्तंतःएवंयद्वांतरंगत्यंतरे चारांतरांकार्थे ऽनिरुक्तेकोष्ट
कस्थंयद्वाद्यंसर्वेषुऽंस्यात् अथशुघ्रादीनांगुणकाः प्रोच्यंतेतत्रतावद्बुधस्पष्टपयोगुणकानचतुष्टयेनाह॥गुणः खुद्वेःशिवा
स्त्रिस्त्राङ्काद्रिदस्राः रवसागराः अष्टसैकंशरोव्योऽग्नयोष्टदवोद्धिधारुद्रव्याणशिवाणकादसरुद्रित्रयः३ अङ्कास्त्रियं
चाशत्पऽद्रिदस्राद्रिविंशति२२रवसागराश्चवारिंशतः४७एतऽूपस्थिम्यादिकःशुक्रेर्गुणकःस्यात्एकंऽशरांक्षैःपंचदश१५
अग्निऽागयःएकत्रिंशत ३१ अश्वेदवःसप्तदश१७तेद्धिधाऽनिकिंपुनःसप्तदश१७एताद्दशोऽष्टपस्यगुणकोवारादिकः१३
अथसौमबुधयोर्गुणकावऽष्टयेनाह॥ऽुऽस्तेनाग्नयोऽङ्काःरूपंदेवाःमदीयमा बुधस्यांकानगालेषाः कऽुरोनेत्रवादवः
१४ व्यारवा॥ऽनाग्नयःएकत्रिंशतः ३१ अश्वेऽङ्काःश्रुतःपंचाशत्धधरूपंएकंरंदेवास्त्रिंत्रिंशत ३३ मदीयमाः एकविंशतयः।
२१ घट्यादिकोयंसौमगुणकः अंऽकानवएनगाः सप्तत्रेषादेवास्त्रिंत्रिंशत्संख्याः ३३ऽऽकुऽस्तोदश१० नेत्रवादवोद्वाविंशता
यः २२ एतावान्घटिकादिकोबुधगुणकः१४ अथगुरुशुक्रयोर्गुणकावऽष्टयेनाह॥गुरोर्बाणास्त्रयोर्ऽमि रामाद्यंगणा स्तंरंगमा
नृगोः सप्ताग्निः वंऽाग्निः वसुधीवसुधीरसाः ११ बारस्था वाणाःयंचपऽत्रयः ३ ऽूमिरामाएकत्रिंशत ३१ द्याणाः पंचपऽुरंगमाः स
प्तऽुएताद्दशद्यघट्यात्माकायंगुरुगुणकः सप्तऽागयः सप्तत्रिंशत ३७ वेदाग्नयः एकत्रिंशत ३१ स्तुवेधियोऽष्टयंवासत्पऽ ऽुमः
षंऽष्टयंवाऽाब्ध५० रसाः षऽ्ट्दऽएतऽूपौद्यघट्यादिकोगुणकः शुक्रस्य। अत्रसप्ताग्न्यादिनिःपंचनिर्हऽसमासोऽेयः अद्यघट्यनिषा
तयोगुणकावऽष्टयेनाह॥ऽानेवेदाऽोगऽाश्चवेदविऽमाशोचनेंदवः पातगुणस्त्रिविश्वाऽ रामागोवऽ्निगोशराः १६ व्याः॥ द्वौ२
ऽोगऽाष्टौ५ वेदविद्यो ऽमाश्चनुस्त्रिंशत ३४ लोचनेंदवोऽादश१२ घटिकादिकोयंऽानिगुणकः ऽयः३ विश्वोत्रयोदश१३ य

तोऽसिक्तनविंनामणो विश्वेदेवाश्वयो दश। अक्रूरामाःपंचविंशत३५ त्रयश्चविश्वेअक्रूरामाश्चेतिरुद्रसमासोत्रयोज्ञेयाः गोमयः
एकोनचत्वारिंशत ३९ गोज्ञारा एकोनषष्टिः५९एतावानयटिकादिकःपातः पातगुणकःस्यात अयंपातगुणकोघट्याद्याः ३।१३
।३०।३०।५९षष्टिनाडिकासुद्दष्टएतितेशेषनाड्यादिकं५६।४८।२४।२०। अयंराजगुणकोज्ञेयः गुणकश्चेन्नकिमुच्यते यतः।
शुघ्रादिध्रुवकानामियंवभरीगतिरतोध्रुतिवर्षगुणकानवेति यथागुणकोत्पत्तिरुच्यते सूर्यवर्षेणजातोष्टकर्मसंस्कृतमध्यचंद्र
घदशः१२लब्धाःसप्तत्रिंशादिशुद्धिगुणकाःस्यात सूर्यवर्षसप्तलब्धेशेषंवाराद्यष्टपःसूर्यवर्षेणजाताःमध्यमाअष्टकर्मसंस्कृतास्तोमादयःषट्ग्रहाः
षट्लब्धाःसंतःसोमादिषष्टिघट्यादिगुणकाःस्युः यथासूर्यवर्षादितः३६५।१५।३१।१७।१२ब्रह्मउक्तोक्तप्रकारेणाष्टकर्मसंस्कृतराश्यादिम
ध्यवेदः४।१२।४८।४०।५२ अंशाद्योयंशदशलब्धः१२जघ्रशुद्धिगुणशा३५।३।२३।२०।एवमन्येपितोमादिगुणकाःसाध्याः अथशु
घ्रादीनांक्षेपसंस्कृतत्रयथमंशुघ्राद्ययोक्षेपकांश्चतुष्टयेनाह क्षेपःशुक्रोत्रयःत्र्यंशो गोघ्निःशेकराःनखाः अष्टेखंवसुत्रीणि गोक्षावेदा
र्णवाःनृपाः व्याख्या त्रयःत्र्यंशइतिदिनस्त्र्यंशेविंशतिघटीत्र्यंतोविंशतयः२० गोघ्निःएकोनविंशत १९ शेकराएकादश ११न
खाविंशतयः२० तिथ्यादिकोयंशुद्धिःक्षेपः एतद्ग्रहाद्योएतद्दशाभुद्धिरतोत्रक्षेपउक्तः खंशून्यंवसुत्रीणि अष्टत्रिंशत३८ गोक्षाएकोन
विंशतयः १९ वेदार्णवाश्चत्रयश्चत्वारिंशत४३ नृपाषोऽशाः १६ एतद्दशेशेश्वरादिकःक्षेपः अथसोमबुधयोःक्षेपकाश्चतुष्टयेनाह
सोमार्कसंख्यास्त्रयःसूर्या वाजिनःकंसिसिंधवः क्षेष्टवेदानगाभ्राद्राः शक्रवेदाब्धिसागराः व्याख्या सिद्धाब्धिनाः२४त्रयः३सूर्याद्व
दशाः१२वाजिनःसप्तः७कंसिसिंधवःगजसागराः८ एतद्दशेशेघटिकाद्योसोमक्षेपकाः यतःशेषादोएतद्दशेसोमध्रुवःशेषादोए
तद्दशेमध्यराश्यादिसोमस्पष्टबीजसंस्कृतस्यषडंशाःफलमित्यर्थः एवंसर्वत्रबुधादिक्षेपेज्ञेयं अष्टवेदागजार्णवाःभ८नगब्धिकानगाःसप्त
निर्घ्न्यायुणिताब्धिकाईंद्वयष्टतिथंचत्वारिंशतयः ४२शक्राः १४ चक्रर्द्दशवेदाश्चत्वारः४ द्विसागराःद्विचत्वारिंशत४२ एतद्दशेबुधक्षेपेघ
टिकादिकः२८ अथगुरुशुक्रयोःक्षेपकाश्चतुष्टयेनाह जीवेलोककराःसिंधवःखंसप्तषड्शराः शुक्रेरामाःशरद्रामाःषट्दससिंधव
रसिंधवः व्याख्या लोककरास्त्रयोविंशत्यः२३ सिंधुशराश्चद्वःपंचाशत५२ खंशून्यंसप्त७षड्शराः षट्पंचाशत्५६ एतावानय

टिकादिकोजीवेगुरुशुक्रवकेक्षेपःरामास्त्रयः३ शराख्नाःपंचदश१५ षट्द्दशाग्निसिंधवः अष्टचत्वारिंशताः४८एताद्दशेऽधि
टिकादिकः शुक्रेशुक्रध्रुवकेक्षेपकः अथशनिपातयोःक्षेपकाश्चतुष्टयेनाह मंदेचंद्रशराद्रेता गोघ्नयःपंचषड्गुणाः प
तेध्रुवाः धृतिःसप्तीसमुद्राविंशति २०ननः व्याख्या चंद्रशराएकपंचाशत५१द्रेताःद्वात्रिंशतः३२ गोघ्नयः एकोनचत्वारिंशत३९ए
वंषड्गुणाःषट्प्रकृतिः३६एताद्दशेघटिकाद्योमंदेशनोक्षेपका अष्टाब्धाःसप्तपंचाशत५७ धृतिरष्टादशाः १८ सप्तीसमुद्राःअष्टचत्वारिं
शतः४८ विंशतिः२० ननः पूर्णेघटिकादिकोयंयातेक्षेपकः पातादेवराशिकरणमत्रततोमदादेवनष्टशेषराशिगुणकक्षेपकोनो
क्तो दृक्तिथतोराशिगुणकःकृतः परंक्षेपकानावस्तननोक्तोऽत्र एतेशुघ्रादीनांक्षेपकाश्चयथादोस्वस्वध्रुवकाःज्ञेयाः अथसितवर्ष
शुघ्रादिध्रुवसाधनमनुष्टुपेनाह नागाग्न्यर्कोनशाकघ्नाः गुणाःक्षेप्याश्चयुताध्रुवाः पलांतावादिमोकार्यो विपलांताःपरेध्रुवाः व्याख्या
गुणाःशुघ्रादीनांस्वस्वगुणका नागाग्न्यर्कोनशाकघ्नाः नागाघ्नार्कैरष्टत्रिसूर्यै१२३८हीनोयःशाकोऽभिमतशाकःतेनगुणाःस्वस्वक्षे
पेणयुक्ताःसंतःस्वकीयास्वकीयाध्रुवकासवंति यतोमदादेवदेवज्ञेन गजाग्निसूर्यमितेशाके १२३८ शास्वस्वक्षेपकक्षेपकाष्टकादिर

गशुघ्रादीनांगुणकाश्चद्यादयः।								
शु	ऽ	मं	बु	बृ	शु	श	पा	०
११	१	३१	७५	५	३७	२	३	३
३	१५	५४	७	३	३१	२	१३	२०
५३	३१	१	३३	३१	५८	८	३५	०
२२	१७	३३	१०	५	५८	३४	३५	०
४०	७	२१	२२	७	८	१२	५५	०

गशुघ्रादीनांक्षेपकाश्चद्यादयः							
शु	०	मं	बु	बृ	शु	श	रा
३	०	०	२४	४८	२३	३	५१
२०	०	३८	३	३५	५४	१५	३२
२५	०	१५	१२	१४	०	८	३०
११	०	४४	७	४	७	१०	५
२०	०	१६	४८	४२	५८	४८	३६

चनाङ्कता आदिमोशुघ्रश्चयोध्रुवोपलांतोस्वाप्योशुद्धि
स्तिथिघटीपलात्मकाअष्टपोवाघटीपलसूयःशेषांक
योःप्रयोऽनावः परेध्रुवाःसोमादीनांध्रुवकाविप
लांताअङ्कतांताःस्वाप्याः यतस्तेघटीपलाङ्कसूत्रणाशे
षांकप्रयोजनेनदि यथोदाहरणेनलिख्यते संवत्सर
ण२वर्षशाके१५८८प्रवर्त्तमाने ध्रुवकानयने यथेष्ट
शाके१५८८ गजाग्निषोदशसि१२३८हीनेऽस्मिंस्तेजातागता

ष्टा३२०एसिःशुद्धिगुणकः११।३।५३।२३।४०गुणितः३५२०।९६०।१६९०।७५४०।१२८००षष्ट्याद्यवर्तापितः३५४०।४४।४०।५३।

॥शुक्रादीनां ध्रुवकाः॥

शु	ऽ	मं	बु	बृ	शु	शा	पा	रा
४	४	३२	२८	२२	१३	४२	९५	४७
५	२५	११	५२	३५	४५	५८	४५	२५
२	१२	३५	५	४७	३६	२१	१	४७

॥शुक्रादीनां ध्रुवादि रामबीजे॥

शु	ऽ	मं	बु	बृ	शु	शा	पा	रा
१	२	०	१	०	०	०	०	०
५६	०	१२	५६	३१	४५	१५	५०	५०
३८	३८	२५	४५	५६	५०	४५	५०	४५

रामबीजसंस्कृताः शुक्रादीनां ध्रुवाः॥

शु	ऽ	मं	बु	बृ	शु	शा	पा	रा
४	४	३२	३८	२२	१३	४२	९५	४७
२३	२४	५०	४८	८	४५	१३	४५	३४
१२	५०	४५	४५	७	३६	२१	१	४७

काष्ठकादि पंचपलाधिका ध्रुवगुरा इलक्षेशो न

हिरामपलानि विशोदोनघटीकादीनाशुक्रेघट्योऽन्विताग्रध्रुवोनौपातेक्षयपलानि रामबीजकेन व्याख्याशुद्धोएकघटीपंचदशपलानि ऋणसंज्ञानिस्युरेषघटीद्वयंशुक्रेणनौमेवयोदशपलानि १३ अङ्कर विंशतिश्च धनेबुधेएकघटी १घट्पंचाशतपलानि ५६ त्रयश्चत्वारिंश ४० दङ्कराशिधनेएकत्रिंशतपलानि ३१ चत्वारिंशदङ्कराशि ४० गुरोऋणंपंचचत्वारिंशतपलानि ४५ शुक्रेऋणंपंचदशपलानि १५ नौ धनंपंचपलानि पातक्षयंऋणमित्यर्धं राहौपंचपलानि धनमर्धादितिज्ञातमितिविशेषः रामबीजेनानेनसंस्कृताःशुक्रादयःकोष्टकेज्ञे याः अष्टशुक्रादिध्रुवकानांसुगमसाधनायदृष्टिकारेणनोतनाःकोष्टकाःकृताः यंत्रतोज्ञेया तद्यंत्रकमिदं अष्टकोष्टकेन्योध्रुवकसा धनायमुच्यते शुक्रेणाष्टघ्नेनदृष्टिऋक्षादृगताशाष्टऋनिर्णऋः शेषमेकादिकंचदेत् लक्षानक्षाणनर्दिग्निः शेषंहिदशरूपकं ११

॥शुक्रिकोष्टकाःसङ्केपाःसबीजाःएकं॥

०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
३	१४	२५	६	१७	२८	९	२७	१	१२
१९	२३	२१	३७	३४	३८	४२	४६	५७	५४
१४	७	०	५४	४७	४१	३४	२१	२१	२४
११	३४	५७	१७	४२	५	२७	५७	१३	३५

॥शुक्रोदशस्वानानि॥

०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
०	३७	११	१	२२	१३	३	२४	१५	५
०	३८	२७	५६	३५	१४	५३	३२	११	५७
०	५३	४७	४१	३५	२८	२२	१६	१७	४
०	४७	३३	२७	७	५३	४७	२७	१३	७

॥शुक्रोशतस्वानानि॥

०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
०	२६	२२	१७	१५	१२	८	५	१	२८
०	२८	५७	२६	५५	२४	५३	२९	५१	२७
०	५७	५५	५३	५१	४८	४६	४४	४२	४०
०	४७	३३	२७	७	५३	४७	२७	१३	७

०	३	२
०	३	६
०	३	४७
०	४	२७

॥अष्टपकोष्टकाःसङ्केपाःसबीजाःएकं १॥

०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
३६	१	७	४	५	६	१	२	३	४
१७	५१	२२	५३	२४	५६	२७	५८	३०	१
४४	३३	१८	३६	५३	१७	२७	४७	३७	४७
१६		५७	७	२४	४१	५८	१७	३७	४७

॥अष्टपदशस्वानानि॥

०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
०	५	४	२	१	६	५	४	२	१
०	३५	१७	३५	२७	५१	३१	१७	३७	५६
०	१२	२५	३८	५१	४	१७	३७	५७	१७
०	५७	४५	३५	२७	५७	३०	०	३०	३७

॥अष्टपेशतस्वानानि॥

०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
०	६	६	६	६	६	६	६	५	५
०	५८	४४	३६	२८	२०	१२	५	५७	४९
०	३८	३६	३५	३३	३१	२९	२७	२५	२३
०	३७	३६	३५	३४	३३	३२	३१	३०	२९

॥ अथ सप्तमस्थानीयः सप्तदशकः ॥

०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१	७	४	९	६	३	८	५	२	१	७	४	९	६	३	८	५	२
२	१४	८	१८	१२	६	१६	१०	४	२	१४	८	१८	१२	६	१६	१०	४
३	२१	१२	२७	१८	९	२४	१५	६	३	२१	१२	२७	१८	९	२४	१५	६
४	२८	१६	३६	२४	१२	३२	२०	८	४	२८	१६	३६	२४	१२	३२	२०	८
५	३५	२०	४५	३०	१५	४०	२५	१०	५	३५	२०	४५	३०	१५	४०	२५	१०
६	४२	२४	५४	३६	१८	४८	३०	१२	६	४२	२४	५४	३६	१८	४८	३०	१२
७	४९	२८	६३	४२	२१	५६	३५	१४	७	४९	२८	६३	४२	२१	५६	३५	१४
८	५६	३२	७२	४८	२४	६४	४०	१६	८	५६	३२	७२	४८	२४	६४	४०	१६
९	६३	३६	८१	५४	२७	७२	४५	१८	९	६३	३६	८१	५४	२७	७२	४५	१८

MEMORIAL

ज्ञेयाः उक्तंचदिनकरेण चक्रंमार्गादिकास्तास्तेचारास्पुरेषसंज्ञकाः अतोचारस्यारफलेशुद्धतितदाअवधिसमयाऊनरूपाश्चारात्यायातिस
वत्र अवधिसमयातद्वर्गेणगुणितागतवक्रमार्गादियास्तदिनाज्ञेयाइत्यर्थः अथवाचक्रांतरा यदाऊणेचारांतरंफलेचारेनशुध्यति त
दाचारस्वउर्दशायाजयित्वातदनुचारफलेऊणंकार्यशेषगतावधेएष्यचारोज्ञेयः तथाधनरूपाचारांतरफलेचारेधनेक्षतेयदिवउर्द
श स्योधिकानवंतितदाचारात्वउर्दशःपात्याः शेषमथिमावधेएष्यचारोज्ञेयः उदाहरणं तस्यामेपक्रोद्वयमावधेस्तोमस्यगति २०
अ धस्वेनऊणरूपेणगत्यंतरेणविकलात्मकेन ४७० ध्रुववधःस्वपलादि २४।५० गुणितंषष्ट्याचटापितं १९।२०।० षष्टिनक्रंलब्धंविकला
१९०एतकलादि ३।२०तस्मा२०।२० ऊणंक्षतेस्पष्टद्वयमावधेस्तोमगतिर्वक्रा २०।२ अस्यामेवपंक्तोद्वितीयावधेस्तोमगतिः २३।२०अ
धस्वेनधनरूपेणगत्यंतरेणविकलात्मकेन २२० ध्रुवादिधस्वपलादि २४।५० गुणितंषट्यद्व ३।२०षष्टिनक्रंलब्धंविकला ए०कलाद्यमे
तत १३तस्मा २३।२० धनंक्षतेस्पष्टस्तोमगतिः २४।५२वक्रातृतीयावधेस्तोमगतिः १३।२० अधस्वेनविकलारूपेणगत्यंतरेधनसंज्ञेन २०
ध्रुववधःस्वपलादि २४।५० गुणि १२०१३षष्टिनक्रंलब्धंविकलाः २५कलाद्यामितत ३।२५तस्माधनंक्षतेस्पष्टस्तोमगतिः २५।५०वक्रा
एवंसर्वत्रज्ञेयं अथवचारोदाहरणं तृतीयावधौमार्गेलिखितोक्षश्चारांतरदिन १२धनरूपेध्रुवधस्वपलादि २४।५०गुणितेश्यष्टा०
षष्टिनक्रंलब्धंदिनादि२४।५० कोष्टकस्वमार्गदिनषु ११।३०धनेक्षतेऽतश्चारोदिनाद्याः १६।२०।० चक्रदेशस्याऽधिकायंचारोक्तास्ते
श्चारात्चउर्दशयात्याः शेषंचारः २२०।० अयमथिमावधेर्ज्ञेयः यतश्चउर्थावधिसमयादष्टविंशतिघटिकाधिकदिनरूपनमार्गीनो
मः परंचअत्राष्टपेचारसंस्कारोदाहरणेनक्षते यतोष्टपस्वकयसंस्कारेदत्तश्चारसंस्कारमग्रेदर्शयामि अथयदेषुऋतिसंस्कारम
नुष्टुपेनैकनाह ध्रुवस्त्रिंशत्पलत्र्यंशा दीनघ्नः पूर्णलोचनैः स्वर्णक्षसुहृतःखेटा कलास्त्याद्यानिताःस्फुटाः ॥ व्याख्या ध्रुवस्त्रिंशत्प
लत्र्यंशा दीनघ्नः पूर्णलोचनैः ध्रुवेषुस्त्रिंशतानिपलानितेषांत्र्यंशाद्वितीयोलवः तेनरहिता विंशतयः तेनवत्र्यंशानवगुणितास्तस्व
र्णक्षसुहृतेधनर्णसंज्ञकऋतिसंज्ञकोकलासुग्रहकलासुआद्यानिताःसंतःखेटाःग्रहाःस्फुटास्यवंति यदाधनसंज्ञाऋतिस्तदाजच्चै
फलंकलाद्यंग्रहकलासुधनेकार्ये ऋणसंज्ञाऋतिस्तदाजच्चफलेग्रहकलासुऋणंकार्यमित्यर्थः उदाहरणं यथा प्रथमावधौ

पूर्वंकृतःस्पष्टस्तोमः ६।११।३४।५० तोमध्रुवस्य ३।२४।५०यष्टीस्थक्षायलानांषष्टतीयलाभेन ०।१७विंशति २०दीना११।४३एताः
त्र्यंशानवगा।१७ गाभ्रिकृत्यागुणिताःषष्ट्याचटापिता ०५३।११प्रथमस्तोमावधिस्वऋतिर्निःऋणक्षकलाद्यंकलादि २।३२ऋतिरत्व
धनरूपेतनश्चर्वागतस्तोमः ६।११।३४।५० धनंक्षतेस्पष्टतरस्तोमः ६।११।३७।२१ एवंसर्वत्रऋतिसंस्कारःकार्यः यत्रावधौ ऋतिःपूर्णो।
तत्रपूर्वकर्मणैवस्पष्टतरग्रहःनतुसंस्कारः अथक्रियाधिक्येसतिगतोत्तदाहरणं यथात्रतृतीयावधौस्तोममार्गीगतिः ४।०अ ध
स्वेनऋणरूपेणगत्यंतरेणविकलात्मकेन ७२० ध्रुववधःस्वपलादि २४।५० गुणितं १७८०० षष्टिनक्रंलब्धंविकला २९०कलादि
कर्मततश्चा५० त्रयस्त्रिंशद्गतोश्चा५०नशुध्यति अतोगतिफलंगतिःशुद्धाज्ञेयाश्चा५० गतिः विपरीतशुद्धत्वात्गतिरियंवक्रीज्ञेयानतु
मार्गा अथबुधस्यस्पष्टीकरणोदाहरणं यथाबुधध्रुवः ३०।४०।० त्रिंशत्रमयष्टीपंक्तोपथमावधौबुधोराशणाद्यः ११।२४।३०।० अ
स्वेनऋणरूपकलांतरेण २२० ध्रुववधःस्वपलादिः ४०।४०।० गुणितंषष्ट्याचटापितं १७३२०षष्टिनक्रंलब्धंकलादि १७।२०।० ऋण
संज्ञत्वादनेनोज्झादिना २।५०।२० अवशिस्वबुधो ११।२४।५०।० दीनः ११।२१।३८।० अत्रैवावधःस्वगत्यंतरेणऋणरूपेण ३८० ध्रुववध
स्वपलादिगुणितं ७८।२० षष्टिनक्रंलब्धंविकला १३० कलाद्यनानेन २।१० पथमावधिस्वागतिः ५२।५० दीमास्पष्टबुधगतिः ५०।४०
अथऋतिसंस्कारः बुधध्रुवावधःस्वपलानांत्र्यंशेन ३८।३८ दीनाविंशति २०।३४।४०तेनैवगुणिताः षष्ट्याचटापिताः ३०।४३।४०।० पथ
मावधिस्वऋत्याऋणसंज्ञायाश्च तत्कालत्रंकलादि०।५४स्वर्वागतबुधे ११।२१।३८।० ऋणंऋतेस्पष्टबुधः ११।२१।३५।० एवंसर्वावधि
षुबुधःस्पष्टःकार्यः एवंसर्वावधिष्वगुर्वादयःस्पष्टाकार्याः शाके १५५० सर्वावधिजास्तोमादयःकोष्टकतोज्ञेयाः अथप्रकारां
तरेणकलांतरात्फलानयनार्थमनुष्टुपेनैकेनाह तत्रैत्यष्टविंशत्फलाणि विएलेध्रुवकस्त्रिंशतैः कलांतरंसदस्वघ्नं तत्रैत्यफ
लंलवेत ॥ व्याख्या ध्रुवकस्त्रिंशतैर्विएलेःषट्त्रिंशत्फलाणितत्रैत ध्रुवकेषुघटीस्थक्षायलानामंशाःषोडशलब्धानि
ज्ञातैःषट्त्रिंशत्फलाश्चउणपंचपंचलब्धा इष्टावधिस्थंकलांतरंसदस्वघ्नंसदृशेनगुणितं तेनतत्रैत्यफलेनतत्रैत्यंकलादिफलं
लवेत तत्रइष्टावधिस्थग्रहेषुकलांतरस्वऋनर्णेकार्यं कलांतरधनसंज्ञंतदाग्रहेफलंतऋनेकार्यं ऋणसंज्ञंतदातत्फलंशुद्धेऋ

णंकार्यं तस्मिन्नयंदेऽहर्गतिफलंश्वीयतेसंस्कार्यं इतिकृतेस्पष्टेभवति यथोदाहरणे यथातोमध्रुवः ३२।२४।५० घटीत्यङ्कापलानां २४मङ्कराणि १४४० अभीष्कर ५० युतानि १४९० एतैः घट्त्रिंशल्लक्षावट्०००० लक्कालब्धैकला २४१६ त्रिंशत्रमघटीपैक्यांश १ ममावधिस्थैककलांतरं ७३ सद्मु १००० गुणितंलब्ध ७३००० लब्धैकलाभिः २४१६ लक्कं लब्धैकलादि ३८।५० अंशादिमेतत्फा २।३५० धनमेऽङ्ककलांतरि ज्ञात्वाद्यमावधिस्थलोमद्द।५०।० धनेऽङ्कतेस्पष्टलोमः ६।११।३४।५० ततोऽहर्गतिसंस्कारोदेयः। इहर्वागतलोमसमद्दज्ञाः स्यु। स्वल्पांतरत्वान्नदोषः अथतेषांफलकालिकाः व्या०॥ शुक्लप्रतिपन्नाद्यपादेतो। नाडिकापलकालिकाः। शुक्लप्रतिपन्नाद्यपादेशुक्लैकममीषेयोष्टपादैः ष्टपदिनस्तस्मिन्दिनेतोष्टनाडिकापलकालिका। अष्टघघटीपलसममधिकाः स्फः॥ अष्टघेयोवारः शुक्लाश्रितेनसमेनवारेष्टघ। यावंतिघटीपलानि। समेनघटीपलसममधिकाः घमावधिज्ञाग्रहाल्लवंतीत्यर्थः। एवंघत्यवधिवारो घटीपलानिचाष्टघवज्ञादेवहेय्य यद्यत्रशुक्लश्च ४।५।२५॥ अष्टघोश ४।२५।२ तेनघमावधिज्ञाग्रहाश्चत्रसुदि ४ चतुर्थीतिथौ बुधवा सरेसूर्योदयाद्गतघटी २५ पल १२ समधिकाङ्ग्या। द्वितीयावधिज्ञाग्रहाः लौकिकवैशाषशुक्ल २ तिथौ त्रितीयायांबुधि दिनेसूर्योदयाद्गतघटी २५ पल १२ समधिकाः स्फः त्रितीयावधिज्ञाग्रहावैशाषसितत्रितीयातिथौबुधदिनेश्रीसूर्योदयाद्गतघ टीपलसमधिकाङ्गेमंसवंति।एवंसर्वावधिस्थसर्वग्रहाः चतुर्दशदिनांतरेष्टघवारेष्टघघटीपलसमधिकाङ्ग्याः॥ अथ राद्धध्रुवकाद्यानयनस्पष्टीकरणमनुष्टुप्पूर्वार्धेनाहः॥ षघ्नोगोधृवोशास्वं।तत्पंक्तौस्पुविधुंवदः ६६ व्या०॥ अगोः राङ्कध्रुवः षघ्नः सन् अंशास्सवंति। अंशाद्यारङ्कस्सवंतीत्यर्थः त्रिंशद्भिश्चदापितेराश्यादिकंस्यात्ततोऽस्मिन्पंक्तौ राद्धोरी क्षितप तपंक्तौस्वेधनंकृतमनईक्षितवर्षांद्वितपंक्तौस्पष्टः राङ्कः स्यात्तांस्वकर्त्रामहादेवेनराङ्कपंक्तिः कृताः मानद्दपतेर्धनोवृत्ति। कारेणनोतनाराङ्कपंक्तिः कृता कोष्टकेज्ञेयाद्यत्रसबीजोराङ्कध्रुवः ४७।३४।५७ षघ्नगुणितः २८५।२८।४२ राश्यादिमेतत्स ५।१५।२८।४२ अघमपंक्तिस्थराङ्कौ ०।६।७।११ धनेऽङ्कतेऽस्मिन्वर्षेऽघमावधौस्पष्टराङ्कः १७।१।३५।५२ अथद्वितीयावधिस्थराङ्कौ ०।१५।२२।४० तद्राश्यादिफलंल्य १५।२८।४२ धनेऽङ्कतेद्वितीयावधौस्पष्टराङ्कः १७।२।५१।२२ अथतृतीयावधिस्थराङ्कौ ०।२१।३८

॥लोमस्यावधयः राश्यादिकाः

२	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
६	६	६	५	५	६	६	६	६	६	७	७	७	८	८	८	९	९	९	१०	१०	१०	११	११	०	०	०
२१	५८	३०	२८	२९	२	३०	५०	४	३९	५३	१६	२९	४	२९	२४	५	१५	२८	७	४४	२८	१९	५०	१९	३२	८
३७	३८	३१	३१	१४	२६	२९	२०	३३	३१	१५	२९	११	४४	३१	३३	१७	४८	४६	४१	४१	४१	४२	४६	४९	५५	२१
२१	११	३१	२९	९	२९	२९	४	३१	४२	५३	११	४१	२९	४३	३३	४८	३२	३३	३४	३७	२०	४२	३३	२३	५५	३६
२५	२४	१५	१३	४।१	१५	२४	२९	३२	३५	३५	३९	३९	४४	४४	४५	४५	४६	४६	४६	४६	४५	४५	४५	४५	४४	४३
२९	१५	५१	३१	२१	३१	०	८	२९	३५	५	२५	२१	४०	६	२५	३९	८	१२	३९	६४	८	५८	६४	५८	१२	३८

॥लोमस्यावधयः राश्यादिकाः

२	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
११	११	०	०	१	२	३	३	४	४	४	५	५	६	७	७	८	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
२१	१९	५	५	२८	२२	१५	४३	१	२३	१३	४	१४	१९	१	१८	२०	३४	४१	२१	३७	१५	४२	४	११	१	३६
३५	५५	१३	१	५७	१	४	४८	२९	२९	५७	११	२३	४१	५	६	३४	४८	४८	३८	३	४२	४२	४४	४४	३२	३६
७	३	५	१	३०	२	३	४	४८	४८	५७	३९	४८	४१	४८	४८	४८	४८	४८	४८	४८	४८	४८	४८	४८	४८	४८
५८	३५	३८	२८	११५	१५५	७५	३५	३५	३५	३५	३९	४३	४७	५१	५५	५९	६३	६७	७१	७५	७९	८३	८७	९१	९५	९९
५८	४२	२८	५४	३०	३८	४६	५४	६२	७०	७८	८६	९४	१०२	११०	११८	१२६	१३४	१४२	१५०	१५८	१६६	१७४	१८२	१९०	१९८	२०६
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	२४	२६	२८	३०	३२	३४	३६	३८	४०	४२	४४	४६	४८	५०	५२	५४	५६	५८	६०	६२	६४	६६	६८	७०	७२	७४
२५	२८	३१	३४	३७	४०	४३	४६	४९	५२	५५	५८	६१	६४	६७	७०	७३	७६	७९	८२	८५	८८	९१	९४	९७	१००	१०३

ततत्फलंल्याश्यादि
घश्चनेणणाद्दाण
द्वितीयावधौस्पष्टरा
ङ्कयंएवंसर्ववि
धिष्वस्पष्टराङ्कका
र्यः अथध्रुवकांत
रेणराङ्कस्पष्टीक
रणमनुष्टुप्पूर्वार्धेनाह षघ्नोगो
ध्रुवोशादियातश्च
क्रमच्युतस्तमः दि
नगत्यावधीणःसं
राङ्कवीयंक्रिङ्गः॥
फलैः ग्रण
अगोःपातस्यध्रुव
ःषघ्नगुणःसन्त्र्यं
शादिणतस्यात्।

॥गुरोरवधयः॥

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	तदनुरागणदिङ्न
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	नःपातःवक्रच्युतः
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	द्वादशरागशिखि२
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	यातितःसप्ततमरा
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	ङ्कःस्यात्प्रथमा
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	ब्धोस्पष्टराङ्कः
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	स्यादितिविज्ञेयः

॥शुक्रस्यावधयः॥

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	सराङ्कदिनात्पा
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	एकादशविकला
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	धिक कलात्रय
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	णश्रहीणःघतिदि
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	नेदीयमानःसन्
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	दिनेस्पष्टराङ्क

ज्ञात्वेवधयः॥

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	
६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	स्यात्वाध्यवा
६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	ष्ठमावधेस्पष्टरा
६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	ङ्कःयंक्तिजःफलैः
६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	न्हीणःघतियंक्ति
६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	हीयमानःसहीणः

॥ज्ञात्वादोराङ्कपंक्तिनिर्बीजाकोष्ठके

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	समप्रतिपंक्तिषुस्पष्टराङ्क
१६	१५	१४	१३	१२	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१	०	२९	२८	२७	२६	२५	२४	२३	२२	२१	२०	स्यात्तदाहरणं यथा
७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	०	१	२	३	पातङ्क्रवःषाधमाश्रयम्
२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	गुणःसनञ्चेन्नादिणतः
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	पणश्चाद्राज्ञाद्योयं

॥२७।२५।२३।२१।१९।१७।१५।१३।११।९।७।५।३।१।२९।

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	पंक्तिर्दिनं॥राज्यपेक्षि
०	१४	२८	४२	५६	७०	८४	९८	११२	१२६	१४०	१५४	१६८	१८२	१९६	२१०	२२४	२३८	२५२	२६६	२८०	२९४	३०८	३२२	३३६	३५०	३६४	०	॥यत्स्ववक्षिप्तस्पष्टरा
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	क्यंशादोस्ववक्षि
०	०	१	२	२	३	४	५	५	६	७	८	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१५	१६	१७	१८	१९	१९	२०	०	०	ऊफलंराज्यादि
०	४४	२९	१३	५८	४२	२७	११	५६	४०	२५	९	१८	३८	२३	७	५२	३६	२१	५	४८	३३	१७	२	४७	३१	१५	०	०	कमझेयं॥त्र
०	३१	३	३४	५	३५	८	३९	१०	४२	१३	४४	१५	४७	१८	४९	२१	५२	२३	५४	२६	५७	२९	०	३१	२	३४	०	०	

॥ज्ञाके १५५८ स्पष्टराज्यपेक्षयः॥

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	पंक्तिः॥
१०	१०	१०	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	देशोनरचरा
१	०	०	२९	२८	२७	२७	२६	२५	२४	२४	२३	२२	२१	२१	२०	१९	१८	१८	१७	१६	१६	१५	१४	१३	१३	१२	१२	दित्य फलयातांत
३५	५१	६	२२	३७	५३	८	२४	३९	५५	१०	२६	४१	५७	१२	२८	४३	५९	१४	३०	४५	१	१६	३१	४७	२	१८	३३	रक्षतः धनर्णेनयु
५४	३२	५१	२०	४९	१८	४६	१५	४४	१२	४१	१०	३८	७	३६	५	३३	२	३१	७	२८	५७	२५	५४	२३	५२	२०	०	तास्वेन हीनावर्ष

ज्ञानाडिकाः॥ भाष प्रतिदेशायनांशान्यां स्वेक्यवीक्षिकाः कर्त्तव्याः प्रतिदेशमकज्ञायास्त्रिलग्नषष्टिवर्षेनायनांशेभ्यो
गच्छद्भि रतः स्वदेशीयाध्रुवा ऽष्टवर्षक्षयनांशाश्च तास्यां स्वेक्यस्य कर्म्मवच्छष्ट्ययोगांतरस्य वीक्षिकाः पंचषष्ट्याधिक
त्रिंशतमिताः ३६५पंक्त्योक्तमाणमार्गेणकार्य्या वक्रमार्गादियास्तु राशिनक्षत्रपादचारणांकरणेतस्यांपंक्तिन्याष्टयः
संस्कार्य्याः तच्छथा देशांतरचरादित्यफलयातांतरक्षतः देशांतरंचचरंच आदित्यफलुऊफलंचयातमुदयांतरंचनेषां
धनर्णसंज्ञेतस्मिन्संज्ञानांयदंतरमेकसंज्ञानांयवक्यंतत्स्वेक्यमुच्यते तस्मात्स्वेक्यात्स्वधनर्णेनइष्टदिनस्वेनधनसंज्ञ
केनऋणसंज्ञेनवा स्वेक्यन वर्षज्ञानाडिकारामबीजरहिताष्टघघ्नीयुतादीनावा कार्य्या यतोरामबीजसंस्कृताष्टघोर्कसाधने

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	रविपंक्तिः
०	०	०	१	१	२	२	३	३	४	४	५	५	५	६	६	७	७	८	८	९	९	१०	१०	११	११	११	मध्यमरविः
०	१३	२७	१९	२५	८	२२	४	१६	२८	१०	२३	५	१८	३०	१२	२५	७	२०	२	१४	२६	८	२०	१	१४	२८	षट्कमर्क्षितः
०	४७	३५	३३	११	५९	४७	३५	२३	११	५९	४७	३५	२३	११	५९	४७	३५	२३	११	५९	४७	३५	२३	५७	५७	५४	
०	५४	५१	५४	३२	२९	२६	२३	२०	१७	१४	११	८	५	३१	२८	२५	२२	१९	१६	१३	१०	७	४	४६	५६	२५	
०	०	०	१	१	२	२	३	३	४	४	५	५	६	६	७	७	८	८	९	९	१०	१०	११	११	०	०	राश्यादिक
७	१५	२९	१२	२६	९	२२	५	१९	२	१६	२९	१३	२७	१०	२४	७	२१	४	१८	१	१५	२८	१२	२६	९	५३	स्पष्टरवयः
३८	२७	१६	४२	२५	८	३५	२१	४८	३४	२०	५७	४३	२९	१५	१	४७	३३	१९	५	५१	३७	२३	९	५५	४१	२७	
५८	५८	५७	५७	५७	५६	५६	५६	५५	५७	५७	५८	५८	५९	६०	६०	६१	६१	६१	६१	६१	६०	६०	५९	५९	५८		गतिः कला
३५	८	४८	१५	२	४८	४८	५५	२७	८	५५	४१	८	२८	१	३५	२८	२८	२१	१	४८	२८	४१	२१	३५				विकला

केवलंकेवलंसायंयोगी अन्यत्रसर्व्वत्रनिर्बीजाष्टयोग्यास्तु: यतस्तद्बीजंस्पष्टेस्पष्टेज्ञेयं शुद्ध्यष्टयदिनादिष्टदिनस्वेनधन।
संज्ञस्वेक्यनाड्यादिनाऽष्टघघ्नीयुताःकार्य्याः ऋणसंज्ञेनाष्टघघ्नीहीनाःकार्य्याइत्यर्थः तस्मिन्संस्कृताष्टघेग्रहस्यवक्रा
दिचारःसंस्कार्य्यः चारनयनेएवंस्वेक्यसंस्कारः परमन्यत्रेष्टकालेग्रहसाधनायसायवावर्गणस्वदिनाद्धेधनंस्वेक्यं
कंतद्धसंस्कार्य्यं तद्ग्रहादर्शनंभयतोज्ञेयमितिविशेषार्थः अत्रवृत्तिकारेणनोतनंस्वेक्यसाधनंकृतं यथा सीरोद्यो।
सार्द्धपंचांगुलाश्छत्ताधाऽऽ। ज्ञाके १७।८ प्रवर्त्तमानेऽयनांशाः १९।१०।५ तानांकर्म्मचवृष्टयंयोगांतरंकृतकोष्टक
तोज्ञेयं सायंयोगित्वादत्रस्वेक्यकोष्टकानोतनाःकृतास्तल्लिखिताःपरमघोकर्त्तव्यतोयेलिखितातत्तोज्ञेया यथादादर्श
यथात्रप्रथमावधौबुधस्यमार्गीचारोदिनाद्यः ८।२२।२४स्तेनाष्टमदिनस्वऋणसंज्ञंघघ्नादिस्वेक्यंपाऽऽरामबीजेनासंस्कृता

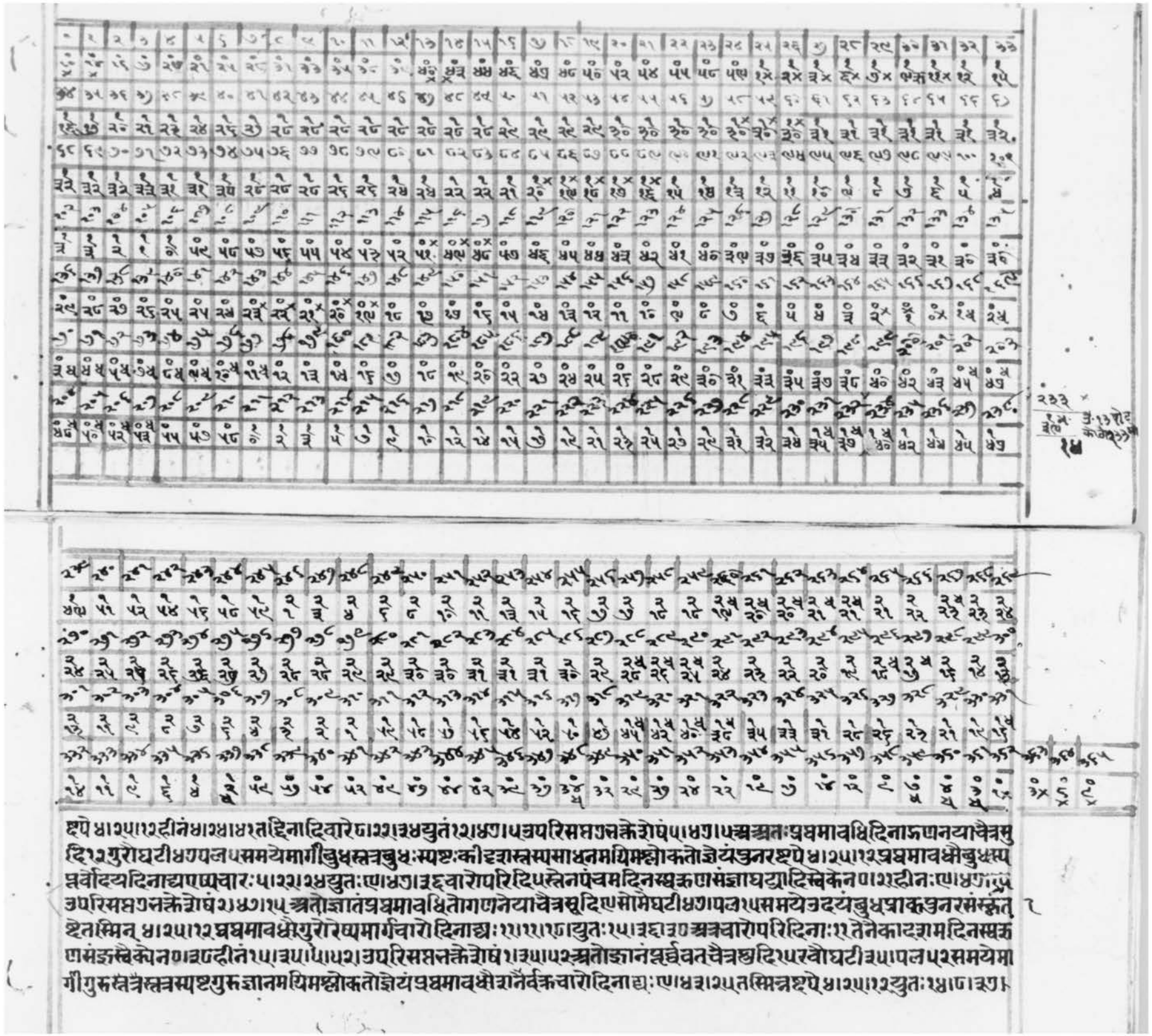

ष्टपे ४।२७।१७दीनंध।२४।४।२तद्दिनादिवारेण।२७।३४युतं२७४७।पञ्चपरिमप्तगतैक्येशेषं५।४७।पञ्चभ्रतःपञ्चमावधिदिनाऽऽनयाचैत्रसु
दि१२गुरोर्घटी४७पल५समयेमार्गीबुधस्तत्रबुधःस्पष्टःकीदृशस्तत्समाधनमयिमश्लोकतोज्ञेयंउनरष्टपे ४।२७।१२पञ्चमावधौबुधस्य
प्रवोदयदिनाद्यएकचारः५।२७।२४युतःए४७।३६वारोपरिदिएस्तनपंचमदिनस्पऋणमंज्ञाघट्यादिस्वैक्येनए।२७दीनःए४७।पञ्च
उपरिमप्तगतैक्येशेषं२७४७।५अतोज्ञातंपञ्चमावधितोगणनेयाचैत्रसूदिएमोमेघटी४७।पल५समयेउदयंबुधप्राक्उनरसंस्कृत
ष्टेतस्मिन् ४।२७।१२पञ्चमावधौगुरोरेष्यमार्गीचारोदिनाद्यः११।११।०।युतः२५।३६।३०अत्रचारोपरिदिनाः११तेनैकादशमदिनस्पऋ
णमंज्ञस्वैक्येनए।३०दीनं२५।३५।५।पश्चउपरिमप्तगतैक्येशेषं२।३७।५अतोज्ञानंप्रह्वैवतचैत्रशुदि२५परंघटी३७।पल५समयेमा
र्गीगुरुस्तत्रैस्तत्रस्यष्टगुरुज्ञानमयिमश्लोकतोज्ञेयंपञ्चमावधौशनैर्वक्रचारोदिनाद्यः१।४३।२५तस्मिन्नष्टपे ४।२७।१२युतः२४।०।३७।

DR BHAU DAJI MEMORIAL

अत्रवारोपरिदिना एस्तेननवमदिनस्यऋणंसंज्ञंस्वैकेनोनाउद्दीनस्वाणाश्च उपरिसप्तस्तक्रोशेषंशरा
।५५राशिवारः अत्रपंचम्याःअवधिसमयाज्येष्टसितपृतिएदबुधेघटी२५।पल१२समयेधस्ति अतोगणनयाज्येष्टसितषष्ठ्या।
सोमेसूर्योदयाऋतजलघटी१२।पल५५समयेउज्जायांसोमआगमिष्यति अथमार्गस्त्रियदागतवारोदाहरणं सएवेष्टसो
मः ६।०।०।० षष्टिस्त्यावधिस्त्रसोमयोः ६।२।२४।२०।रंतरस्य०।२।२४।२० विकलाएद ६० स्वागत्या१७।३०विकलात्मकया
१७५नक्षत्रकालश्चैदिनादि०।२२।४३ अत्रेष्टमार्गीसोमोऽवधिस्त्रमार्गीसोमात् न्यूनस्तेनगतवारोयं अत्रसप्तदिनोनायाचअवधे
योगतास्तेनत्रिषष्टतमकोष्टकस्यस्वैकेन१।३ऋणरूपेणसंस्कृताष्टपे४।२३।४सप्तयुते११।२३।४मगतवारो०।२३।४उदीनः४।०।०।०अत्रज्ये
ष्टसितषष्ठ्यांमायाबुधसूर्योदयाऋतजलघटी२५।पल१२समयेषष्ठ्याःअवधिसमयस्ततोगतवारस्वाहैपरीत्येनगणनयाज्येष्टसिताष्टम्यांबुध
सूर्योदयाऋतजलघटी०।१२समयेउज्जायांसोमः अत्रद्वयोराशिचारयोःबह्वंतरमतोत्रकःपत्ययःस्तत्रदेवमाह अत्रेष्टसोमस्यनिकटाव
धिः पंचमीतियायश्चारःसाधितःससूक्ष्मःअतःस्थूलोतःसर्व्वेवारानिकटावधिस्थग्रहैरवेगतगम्यचाराःसाध्याःअथवक्रस्यग्रहस्यचारानय
नं तत्रयद्यंगतवारोदाहरणं यदावक्रीग्रहःपुनश्चित्रायांयातितदाग्रहः ६।४०।०।ईदृशोनवतिएतादृशइष्टोवक्रीसोमः ६।४०।०
निकटावधिर्द्वितीयातत्रस्वसोमः ६।०।३८।१अनयोरंतरस्य०।१।१।४०विलिप्ता ३७००द्वितीयावधिस्वगत्या २४।५१विकलीकृतया।
१४।०।नक्षत्रकालश्चैदिनादि०।३०।१०अत्रेष्टसोमोवक्रीअवधिस्थवक्रीसोमादधिकस्तेनगतवारोयंज्ञेयं अत्रैकावधिर्दिनद्वयोनागता
तेनद्वादशकोष्टकस्वस्वैकेनघट्यादिना०।३०संस्कृताष्टपे४।२४।३३गतवारश्चात्मलग्नदिनादिवारो०।३०।१०दीनः१।५०।१०अत्रद्वि
तीयावधिसमयाद्वैपरीत्येनगणनयाज्ञातं यद्यत्रैवमतन्नक्षिमास्पंरवौसूर्योदयाऋतजलघटी५५।पल१०समयेस्वातितःपुनःश्चित्रायां
सोमआगतः अथवक्रस्यगम्यचारोदाहरणं यदावक्रीग्रहस्तुलातःपुनःकन्यायामायातितदास्पष्टःग्रहः ६।०।०।० ईदृशोनवतिएता
दृशोवक्रीइष्टसोमः ६।०।०।० अस्यनिकटावधिस्त्रितयोतस्त्रितीयावधिस्वस्पष्टसोमः ६।०।३०।५३अनयोरंतरस्य०।०३०।५३विकला
३३।०३स्त्रितीयावधिस्वगत्या २५।५५सवर्षितयाः।५५नक्षत्रकालश्चैदिनादि०।३०।२० इष्टसोमोवक्रीस्वावधिस्थवक्रिसोमादीनस्तेनग

मचारोयं अत्रावधिरयंदिनरव्याधिकंगतंतेनत्रिंशत्मकोष्टकस्वस्वैकनऋणरूपेनशशसंस्कृताष्टपधा१धा१तज्जेदिना
दि२।३०।२०गम्यचारत्वाद्भुक्तेरद्यापधा२१ अत्रवैशाषसितऽष्टतीयायांबुधेसूर्योदयाद्गतऽज्यघटी२०एज१२समयेऽष्टतीयाव
धिज्ञायद्यास्ततःसमयाद्गणनयाक्रमेणवैशाषसितपंचम्यांशुक्रेसूर्योदयाद्गतऽज्यघटी५धापज१२समयेऽजातःधनःकन्या
यामागमिष्यति एवंसर्वयद्गणांवक्रमार्गोदयास्तराशिनक्षत्रपादचाराश्चसर्वेज्ञेयाः अथावधिसमयात्तद्यांक अग्रेवाप
क्षानयनमनुष्टपेनैकेनाह वक्रावक्रागतिघ्नास्तांषशशास्वगुणंयदे यद्दःसूर्योदयेस्यात् वक्रीनित्यंविधुवदः ण्या
ताःस्वैकसंस्कृताष्टपनाडिकावक्राध्वक्रगतिघ्नावक्रगत्यामार्गगत्यावागुणिताःषड्भाशाःषष्टिलक्षाःलब्धैकर्क्षादि
फलंस्वावधिस्थयद्दधनंऋणंवाकार्यं यदावक्रादिगतिस्तदाफलंयद्दधनं यदामार्गगतिस्तदायद्दऋणंकार्यं एवमष्टपकाल
तद्यांकतस्मिन्नेवदिनेसूर्योदयेसयद्दःस्यात् विधुवदोराक्षनित्यंवक्रीज्ञेयःसदा तथाष्टपकालादग्रिमदिनसूर्योदययद्दमा
धनाद्याष्टकालादशेषघटीनिःफलंमेलनेथाधनर्णकार्यं वक्रयद्दफलमृणंमार्गयद्दफलंधनंकार्यं अत्रसूर्योदयात्पुपजा
ऋणं एवमष्टपकालात्तद्यांकाग्रेवर्त्तमानदिनादीष्टकालेनयद्दवालनेस्पष्टइष्टकालऽःस्यादित्यर्थः तथाहित्रिकारण
मवधेःप्राक अग्रेमार्गसंभवदिवसयद्दानयनंसुकरं नातनंऋतेतदग्रेदृष्टव्यं अथप्रथमावधेःसूर्योदयेयद्दसाधनोदाह
रणं यथाप्रथमावधिज्ञातपूर्णकोष्टकस्वस्वैकनऋणरूपघद्यादिनाप्राग्णसंस्कृतरामबीजसंस्कृताष्टपः धा२३।२घटी
निः२३।२सूर्येस्पप्रथमावधिस्थागतिः५०।३५गोमूत्रिकयागुणिता १३४०।२२षष्टिलक्षाद्दफलंकलादिफलं२२।२०प्र
थमावधिस्थसूर्ये०।२०।१।३० ऋणंऋतेतस्मिन्नेवदिनेसूर्योदयेस्पष्टार्कः०।२४।५०।० घनःपूर्णकोष्टकस्वऋणसंज्ञस्वक्यय
ग्रादिनासंस्कृतः०।२०रामबीजेनासंस्कृताष्टपःधा२५।२घटीनिः२५।२ सोमस्यप्रथमावधिस्थावक्रगतिः२०।२गोमूत्रिकां
यागुणितोद्द२द्धा४धा४षष्टिलक्षाल्लब्धंकलादिफलं१०।२ वक्रगतिज्ञातप्रथमावधिस्थासोमधनेऽतेद्द१०।३०।२चैत्रसि
तचतुर्थ्यांबुधेसूर्योदयेस्पष्टसोमः द्द१०।४०।४०धनस्तान्निर्यटीनिः२५।२शुक्रप्रथमावधिस्थागतिः५३।२८गुणिता१८४०।४धा४

षष्टिद्द०।लक्षैकलब्धैकलादि३०।४धमार्गत्वात्प्रथमावधिस्थाशुक्रे१३।४०।७ऋणंऋतेतस्मिन्नेवदिनेसूर्योदयेस्पष्टस्शुक्रः
१३।३०।५३एवमन्योपिसूर्योदयिकाःकार्याः एवमवधिरग्रिमदिनेपिद्दाःसाध्याःसर्वयद्दाइष्टकालिकाश्चैवंकार्याः
अथावशेरासन्नदिवसेऽष्टकालेयद्दःसाधनेष्टत्रिकारोदर्श्यति यथा संवत्द्द०३३वर्षशाके१५५०प्रवर्त्तमानेफाल्गुन
सितनवम्यांगुरासूर्योदयाद्गतज्ञघटी५०।द्दसमयेष्टत्रिकारस्यवर्षप्रवेशः एतत्समयिकयद्दसाधनायावधिज्ञानार्थं
प्रथमंज्ञद्दगणस्यसाधनमुपेंऽवज्ञाष्टत्रिरूपेनष्टत्रिकारःकार्यतिद्यथा मध्येगतास्तेस्वगुणेविनिघ्ना युक्तास्तिथी
नांगतसंख्यकेन शुद्धोनिताषष्टिविभागहीना गणास्तवेदृष्टपतेःसकाशात्।।१।। इष्टकगणोवर्षपवारयुक्तः सप्तावशे
षेरविपूर्वकःस्यात न्यूनाधिकंचेदवशेषकंच सैकोनिरेकःसुधियाविधेयः।।२।। व्याप मध्येश्चत्राद्गतामासाश्चांऽमा
सास्तेस्वगुणास्त्रिंशद्भिर्गुणितास्तिथीनांगतसंख्यकेनयुक्ताः चांऽमासस्यवर्त्तमानतिथ्यासदाप्यावंतस्तिथ्यागताःत
र्युताःशुद्धोनितास्वशुद्धरूपरिस्थांकमिति तिथिनिःहीना नक्षशुद्धर्यद्यागाद्याः षष्टिविभागहीनाःस्वकीयायःषष्टितमा
विभागस्तेनहीनाः षष्टिभागयद्दणेएकतिथिरूपेफलंयाद्यं अत्रापिघद्योनयाद्याः अर्धीस्यधिकवेरूपमधिनयाद्यं इ
त्थंकृतेअष्टपतेःसकाशात्गणास्तवेत अष्टपसमयाल्लघुर्दिनगणःस्यात्गणःसज्ञद्दगणःष्टथकस्थाप्यःसगणावर्षप्र
वारयुक्तः अष्टपस्योपरिस्थवारसदितःसप्तावशेषःसप्तलक्षसतिशेषंवर्त्तमानोरविपूर्वकवारःस्यात वेद्यद्यवशेषंस्प
नाधिकंवारोनमिलतीत्यर्थः तदासुधियागणकेनसलज्ञद्दगणः सैकोनिरेकत्वविधेयः यदासप्तलक्षेन्यूनवारआयातिं
तदागणःसैकएकसदितोविधेयः यदासप्तलक्षेअधिकवारःआयातितदागणोनिरेकः एकरहितोविधेयः यतोद्दगण
स्यवारोनियामकः अत्रोदाहरणं अत्रगताश्चांऽमासाः११ त्रिंशद्भिर्गुणिताःऋण चांऽमासापेक्षयाशुक्रगतिपत्तोगण
नयाऽष्टौगतातिथ्योवर्त्तमानानवमीतिनण नवयुताऋण अत्रवर्षशुद्धिःधा३।५५तेनचत्रर्त्तिःगपरिस्थांकेभ्योद्दीनः३३५९
षामेवषष्टितमालाभेनपद्दीनः३३० अयंवैत्रसुदिधबुधेसूर्योदयाद्गतऽज्यघटी२०।२समयात्फाल्गुनसितनवम्यांगुरासूर्यो

दयाऽनऊनघटीरूपलब्धंयावद्दिनगणः संदिनगणोऽत्रऋणऽष्टपस्योधाऽपाऽप्यस्मिंश्चक्रनिर्वीर्युतःऽत्रऽधसप्तनक्रःलब्ध
स्यद्व्योऽनंनदिशेषंयएतन्मितारविवारतोगणनयावर्तमानोफाल्गुनसितनवम्यांगुरोवारः अतोलब्धदर्गणाद्युदिन्यू
नवारोधिकवारश्चात्रायाति तदासेकनिरेकेचक्रते शुद्धोलब्धःदर्गणःस्यात् अथसावयवादर्गणसाधनं तस्माद्गदसाध
नायावधिर्ज्ञानंधनर्णचालकंचक्रतिक्रऽपंऽवज्राभार्दृष्टत्रयनाद यदागणःसावयवःप्रसाध्यः गणादधःस्वेष्टघटीमि
वेस्या युतोनिताःस्वेक्यधनर्णनाम्या वर्षज्ञानाडीरहितावियया एवंलवेलासावयवोगणोस्मिन् शाकेगतःस्यादवधेःप्रमाणं
नगाब्ध्योषधनचालकःस्यात् नगाधिकोःस्वमनुतोविशोध्याः तदावधिर्दस्युतोविधेयो नगाब्ध्योषक्युतोत्रमान.
षांप्रसाध्या यदासावयवागणःसयटिकादर्गणःप्रसाध्यः प्रसाधनीयस्तदागणाद्दर्गणादधःस्वेष्टघटीस्वस्यजन्मसमयादे
रिष्टघटीर्निवेऽणाःस्वाप्याः स्वक्यधनर्णनाम्याइष्टदिनमितकोष्टकस्थस्वैक्येनघट्यादिनायुतोनिताःक्रमाक्रार्याः
वर्षज्ञानाडीरहिताअष्टपस्यघटीलिःहीनाःकार्याः परमत्रायंविशेषः यदारविसाधनीयसावयवादर्गणसाधनं तदारम
बीजसंस्कृताष्टपोगाद्यः अन्यद्रसाधनायसावयवादर्गणकरणेनिर्बीजाष्टपायाद्याः इतिविशेषार्थः एवंसावयवोगणःस
घटिकालब्धदर्गणःस्यात् अस्मिन्गणेशाकेरवधेःप्रमाणंगतंस्यात् सद्दर्गणश्चऽर्दशस्तक्रःलब्धमितमवधिप्रमाणंगतं अ
ग्रिमाऽवधिर्वर्त्तमानाज्ञेया इत्यर्थः नगाब्ध्योषधनचालकःस्यात् अदर्गणेशाकेऽधर्नकेसतिनगस्याब्धेसप्तस्थाहीनंयद्वे
षंतादृशएवसर्वत्रधनचालकःस्यात् धनसंज्ञोदिनघटीपलरूपचालकःस्यात् नगाधिकोमनुतोविशोध्याःसप्तऽश्चस्यात्तदा
र्कैस्तैकादर्गणेशोषसप्तस्याधिकंचऽर्दशेषुऽधशोऽशेषमितोदिनघटीपलरूपंचालकःऋणसंज्ञंस्यात् तदातस्मिन्ऋणरूप
चालकेसति अवधिर्दस्युतोविधेयः शाकेर्स्तैकादर्गणेलब्धमवधिप्रमाणंहियुतंकार्यमित्यर्थः अत्रास्मिन्नगाब्ध्योषधनं
रूपचालकेसतिमानंलब्धावधिप्रमाणं ऋण्युतंएकयुतंविधेयं तदाहरणं तस्माद्गणाद्दर्गणाऽऽद्यदधःइष्टघटीअत्रवर्ष
प्रवेशघटीपलादस्थापिताऽऽद्याःऽपाऽद् अत्राहर्गणः ऽऽद्यमितकोष्टकस्थस्वैक्येनघट्यादिनाधनरूपेणाऽपाःसंस्कृताःऽऽद्याःऽपाऽऽद्य

धनर्निबीजाष्टपस्यघटीलिः२पा१२हीनःऽऽद्याऽद्धाऽऽद्य अयंसावयवाच्चाहर्गणःस्फांशाद्यिष्टसाधनेज्ञेयः सूर्यसाधनेऽत्रबीजाष्टपघटी
लः२ऽपा१२हीनत्वात्घटीख्याधिकस्तदाऽनागणःऽऽद्याऽपाऽद्धाऽऽद्यऽपूर्वैक्यगणःऽऽद्याऽपाऽद्धाऽऽद्यऽपर्द्धवचर्तदंशलिःधर्नकःलब्धेऽऽअवधिप्रमाणं
शेषेपाऽद्धाऽऽद्यसप्तस्याधिकंतेनशाकेषुधधीनेपाऽऽद्धाऽप अयंऋणरूपचालकोलोमादियद्रसाधनेसूर्यसाधनेऽयमेवघटीख्यहीनः ऋणरूप
चालकःपाऽपाऽप ऋणरूपचालकत्वात्तत्रद्यावधिप्रमाणंऽऽद्रियुतंऽप अतोऽङ्कातेपंचविंशतिमावधिर्लब्धस्तेनऋणरूपचालकोक्रपलेन
संस्कार्यः अथचालकेन्यइष्टसमयेकयदसाधनेइष्टत्रिक्रऽपंऽवज्राइष्टेनैकेनाद धनर्णचारणगतिर्विनिघ्ना लब्धावधिस्वारवरसैर्विनक्राः
लब्धेधनर्णेवरवगेषुकार्यं वक्रेन्यथैरवचरान्वेति व्याख्या धनर्णचारणलब्धावधिस्वागतिर्विनिघ्ना धनसंज्ञऋणसंज्ञेचालकेनलब्धेयद
वधिप्रमाणं तत्रस्वास्वगुक्रियुणितारवरसैर्विनक्राषष्टिद्यनक्रा लब्धेखगेषुधनर्णेकार्यं धनसंज्ञचालकाज्जातेफलेलब्धावधिस्वयदधनं
कार्यं ऋणसंज्ञेचालकाल्लब्धेफलेलब्धावधिस्वयदृणंकार्यं वक्रेवक्रयदेऽन्यथाऽवक्रेवपरीत्यंकार्यं यथाधनसंज्ञचालकादागतफलं
लब्धावधिस्वयदृणंकार्यं ऋणसंज्ञचालकाल्लब्धेफलेलब्धावधिस्वयद्धनंकार्यं एवममुनाप्रकारेणरवचरान्वेति इष्टसमयेस्पष्टग्रह
स्तु तदाहरणं पंचत्रिंशतिमावधिसूर्यस्य ११ऽ१ऽधाऽद्गतिपपाऽ१ तेनऋणसंज्ञसूर्यचालकेन पाऽशऽप गोमूत्रिकयागुणितेऽऽपा१
ऽद्यष्टिनक्रा लब्धमेषादिपाऽपा२ऋणरूपचालकत्वादवधिसूर्य११ऽ१ऽधाऽद्ऋणंऋतेवर्षप्रवेशसमस्थिकोर्कः१ऽपा२पाऽधाऽधसाएवपं
क्तिस्त्वागतिःपपाऽ१ अथसोमकर्णं पंचविंशतिमावधिस्तसोमःपाऽपाऽऽपाऽ अस्यमार्गगतिःऽधाऽपऽतेनऋणरूपसोमादियद्वचाल
केनपाऽशऽपगुणिताषष्टिनक्रालब्धमेषादिधाऽपाऽऽऋणरूपत्वाद्ऋणंऋतेस्पष्टसोमः११ऽद्ग१ऽऽपाऽ अवधिस्त्वाएवगतिःऽधाऽपऽ अष्टवसु
धःपंचविंशतिमावधिस्त्वब्धीवक्रीः११११पा२१ अस्यगतिवक्राःऽधाऽऽऋणरूपचालकेनतेनवपाऽऽधाऽप गोमूत्रिकयागुणिताषष्टिन
क्रालब्धमेषादिः११धा११ऽदंऋणचालकेनजातेपरंवक्रत्वाद्धनंऋतेस्पष्टोबुधः ११ऽ१ऽधाऽ२ साएवगतिःऽधाऽ१ एवंसर्वग्रहाइष्टका
लिकाःकार्याः परमिन्दुस्तुलसूर्यः स्यादतोऽष्टत्रिकारेणाक्षकालात् प्रतिदिनंस्पष्टार्ककोष्टकानीतैःकृतास्तेयंत्रतोज्ञेयाः अथसूक्ष्म
मार्गणेनक्रोष्टकोपरिस्थस्पष्टार्कसाधनेइष्टत्रिक्रऽपंऽवज्राइष्टेनैकेनाद लघोर्गणस्यप्रमितेर्तकाष्ट स्फुटेनवक्रोविबुधस्तुसूक्ष्मः गणस्यना

डीगुणितास्वलुक्त्या सुसंस्कृतांशष्टिहृतायुताः १ व्याख्या तयोर्गणस्यजग्रहदर्गणस्य३मितेर्ककोष्टसूर्यकोष्टकेस्फुटेनस्फुटश्चासौ
३नश्चस्फुटेनस्फुटसूर्यःसगतिकोविबुधैःसूक्ष्मनक्तः प्रतिदिनंसूक्ष्मःस्पष्टसूर्यःस्यात् किंविशिष्टःगणेष्वनामीगणशावयवलघु
दर्गणेऽष्यनामीसुसंस्कृतासुष्टमतिद्वायेनसंस्कृता स्वक्यसंस्कृताऽत्यर्थः स्वलुक्त्यास्पष्टसूर्यस्यगत्यागुणिताभिताषष्टिहृत
षष्टिलब्धासतीआप्तयुक्तः षष्टेनकजादिफलेनयुक्तःसदितकार्यइतिक्रतेऽष्टकालेसूक्ष्मःसूर्यःस्पष्टःषट्कर्मसंस्कृतःस्यात्
यतोऽष्टकर्मज्ञास्त्रकर्त्रीगुणकेक्षिप्तेरामबीजसंस्कारोऽष्टपट्टिकारेणशक्तः शेषकर्मचत्रष्टयेक्यसंस्कारःसावयवलघुदर्गणः
साधनेऽष्टत्रिकारेणश्वर्वनक्तः यदादृणं श्वर्वसाधितरामबीजस्वक्यसंस्कृतसावयवबादर्गणः ३३०।२०।३३ अतःश्रणं विंशत्रिंश
न्मतेकोष्टस्यस्पष्टसूर्यःसगतिकोरा३०।दिकः १०।२०।१०।२०गतिःदृ०।दतस्मिन्नदर्गणेसंस्कृतगम्यघटी२०।३३सूर्यस्यस्पष्टगत्यादृ०।दगा
म्रत्रिकयागुणिता ३६०।४०।४०घष्टिलब्धकालघंकलादि२०।२०तस्मिनसूर्येधनेऊनेषट्कर्मसंस्कृतःस्पष्टसूर्यःइष्टकालिकः१०।२०
ध३।४०।३६सूक्ष्मोज्ञातवर्षप्रवेशसमयिकःअयंप्रतिवर्षस्फुटार्कोज्ञेयः ननुप्रतिवर्षस्पष्टार्कसाधनेकार्ये अथशुद्धेविनाको

सू.	चं	मं	बु	बृ	शु	श	रा	के	ग्रहाः
१०	२	११	१२	५	९	९	९	३	रा
२७	१४	२६	१२	१४	२४	७	१४	१४	कं
४३	३१	२२	२४	३०	२७	४१	५	५	के
४६	३०	०	३२	२८	९	१२	५	५	वि
६०	८५२	४४	७	६४	७४	४	३	३	गति
८	२०	५८	११	२८	९	१४	११	११	

ष्टकस्यसंक्रांतिर्लोग्यैक्यापरिलब्धादृणसाधनंततःसूर्यसाधनेचानुष्टयत्रयंना
द राशीनांरविणासुक्ता जादीनांकोष्टकस्थिति र्लोग्यैक्यंवर्त्तमानस्य संक्रांतेश्च
गतादिना १ अनयार्यागएकाद्यिपलाधिकदिनत्रयं कार्यंवदिगघटीयुक्तं दी
नेदिस्वैक्यसंस्कृते २ विनाशुद्धष्टमिश्चेत्या त्सावयवोजयुदर्गणः कार्योबुधस्ततः
सूर्यः श्वर्ववदिष्टकालिकः ३ त्रिंशत्कलकं एषांव्याख्या रविणासूर्येणलुक्ताजा
दीनांराशीनां लुक्तायेमेषाद्याराश्यः तेषांकोष्टकस्थलोग्यैक्यंकोष्टकेस्थितंलोग्यैक्य
दिनादियदैक्यंततस्त्याप्यंचश्वनःवर्त्तमानस्यसंक्रांतेर्यदिगतादिना स्तस्त्याप्यंचश्वनः
वर्त्तमानसंक्रांतिलुक्तदिनाद्यंस्त्याप्यं अनयार्यायोर्यागस्वैक्यसंस्कृतेतद्दिनमितकोष्टकस्थकर्मचत्रष्टयेक्यसंस्कृतेएकाद्यिपला

डाक्टर भाऊदाजी दत्तात्रेय स्मारक
MEMORIAL

अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला	अंश	कला
१०	२८	१०	२९	१०	२९	१०	३०	१०	३०	१०	३१	११	१	११	१	११	२	११	३	११	४	११	५	११	६	११	७	११	८	११	९
२०	२६	२०	२७	२१	२८	२१	२९	२१	२९	२१	३०	२१	३०	२१	३१	२१	३२	२१	३३	२१	३४	२१	३५	२१	३६	२१	३७	२१	३८	२१	३९
५७	८	२८	२२	३०	३८	३२	२	३४	७	३५	११	३७	१५	३८	१९	४०	२४	४१	२८	४२	३२	४३	३६	४४	४०	४५	४४	४६	४८	४७	५२
२०	२१	२१	२२	२२	२३	२३	२४	२४	२५	२५	२६	२६	२७	२७	२८	२८	२९	२९	३०	३०	३१	३१	३२	३२	३३	३३	३४	३४	३५	३५	३६
४५	५२	५८	४	१०	१७	२३	२९	३५	४२	४८	५४	५	११	१७	२३	२९	३५	४१	४७	५३	५९	६	१२	१८	२४	३०	३६	४२	४८	५४	६०
५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०
८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८	८
४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी
३०	३१	३१	३१	३१	३०	२९	२९	२९	२९	२९	३०
५८	२५	३७	२८	२	२७	५३	२८	१५	२६	४८	२१
५४	२१	८	२२	२	०	१०	५९	३४	४७	५२	२६

मध्यम स्पष्टाः ॥

३०	६२	०३	२५	५८	१८	२६	२७	३०	३०	७१	५१
५८	२२	५९	२७	२७	५८	४५	२८	३८	५	५४	१५
५४	१५	२३	४५	४७	५७	५९	५६	४०	७	८	३४

स्पष्टाः ॥

॥इष्टदिनेस्पष्टार्कज्ञानायमेषादिसंक्रां तीनांदिनादिमानंएवंऽधः कोष्ठकेज्ञेयमिति

॥ऋणबीजसंस्कृतमध्यार्कस्पष्टीकरणम् ॥

दिक्कलिकं दिग्घटीयुक्तं दिनघ्नं एकषष्ट्या
रि ज्ञात्वजाधिकदिग्घट्याधिकदिनयु
गजेशाग्न्याश्वदीनैरहितेकार्ये यतः
स्पष्टार्कस्यमेषराशेःसंक्रमणकालाद्
र्घयश्चादेकचत्वारिंशत्यजदिग्घट्याधि
कादिनघ्नयनरामबीजसंस्कृतमध्या
र्कस्यमेषादिःस्यादितिरहस्यं श्रुग्घ
ष्टेविनाश्रुग्घाष्टसाधनेविनाऽब्जमभु
नाधकारेण सावयवबीजयुर्गणः सग्घ

टिकोनयुदिनगणःस्यात्ततस्तस्माद्गणातबुधैःपंक्तितैःपूर्ववत्ऋष्टेसाधनवदिष्टकालिकःसूर्यकार्यःउदाहरणं यद्यत्रफाल्गुनसितनवम्यांसू
र्योदयाऽतज्जलघटीपलऽसमयेयदासाधनंकृतं तेनात्रमेषाद्यारविमुक्तराशायएष्येघोनागदिनेक्यंकोष्टकम्ब ३०।५।१७वर्त्तमानस्य
ऊनसंक्रांतिर्गतंदिनादि ३०।३२।२८ अनयोर्योगः ३३।३७।४५एकत्रिंशत्यजदिनोर्मध्याधिकदिनघ्नेन ३१०।४१दीनः ३३०।२६।१५
त्रिंशदधिकत्रिंशतमितस्वैक्यकोष्टकैकर्मत्वाष्ट्यैक्यंघटिकादिघ्नसंज्ञं ३१०।१५धनंऋणंतेजातःसावयवार्दगणः ३३०।२८।२६अस्मात्पूर्ववत्स
साधितस्पष्टार्कोराश्यादिकः १०।२७।४३।४९ गतिर्हृणाऽल्पत्वात्तत्रदोषः एवंसर्वत्रऋष्टेर्विनासावयवार्दगणःसाधनेनस्पष्टार्क
:प्रसाध्यतेनैवघटीद्वयदीनःसावयवार्दगणेनवंज्ञादियदाष्ट्वासाध्यार्कगतिर्विशोध्यार्धः अत्रयंत्रकर्त्तृश्रीमहादेवेनचंऽस्पष्टीकरणंनघो।
क्तं तेनऋत्रिऋज्ञेऽसाधनायकैश्चिदानयनंऋनुष्टुपद्वयेनाद नगाऽर्णश्चियस्त्रिंशदंगार्णवाकराश्विनः खाद्याद्यैरूनशाकघ्नोयंकैं
ऽगुणकोबुधः १ रूदसागऽजवेदा श्चैवमयोऽकरावियत सबीजकेपकर्णाब्धौ तेनकेंऽक्रवःसदा शुक्लेंऽगे नगाःसप्त ऽर्णश्चियः
वत्वारिंशत्यधत्रिंशत्यंगार्णवाःषट्वेदाःषट्करश्विनःखाविंशति २२चंऽस्यचेंऽकेंऽस्यगुणकःस्यात् बुधैरयंकेंऽगुणकःखाद्याद्यै
ऽनशाकघ्नः खाद्याद्यैंऽनिःऽर्णश्चर्णपंचदशनिरूनादीनोयःशाकःऽष्टशाकः तेनघ्नगुणितःकार्यः रूदस्याएकविंशत्यःऽगजवेदाःऋ
ष्टवत्वारिंशत्यधत्रिंशदृऽरूमयःएकत्रिंशत्यऽ ऋक्षशराःपंचपंचाशत्यऽवियत्पूर्णाःऋनेनसबीजकेपेणयद्यःसरामबीजकेंऽक्रेपेणयुतःस

॥कें	ऽकोष्ठका	ः सक्रेपाः	सबीजाः	॥एकस्थाः	
०	१	२	३	४	५
२१	२९	३७	४५	५३	०
४८	२९	५०	३७	११	५१
३२	२	३३	४	३५	५
५५	४१	२७	१४	०	४६
०	२२	४४	०५	२८	५०

दशस्थानार्याः									
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
०	०५	३३	५०	०७	२३	४०	५७	१४	३
०	०५	३०	१५	०	४५	२०	५१	१	४५
०	७	१५	२२	३०	३८	४६	५३	१	९
०	४३	२७	११	५४	३८	२२	५	४५	३३
०	४०	११	०	४०	२०	०	२०	४०	२०

प्रतिवर्षरव्यादिचंऽकेंऽक्रेपाः									
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
०	४७	३५	२२	१०	५७	४५	३२	२०	७
०	३१	२	३३	५	३५	७	३९	१०	४१
०	१७	३४	५१	८	२५	४३	०	१८	३५
०	२५	३३	५०	६	२३	४०	५६	१३	३०
०	४०	२०	०	४०	२०	०	४०	२०	०

दाशतिवर्षेकेंऽक्रवकःस्यात्
उदाहरणं इष्टशाकः १५५८ एंव
दशाऽशतत्रिहीनाः १५००।ऊनाःषट्
अनेनकेंऽगुणकः ७।४०।३०।४१।
२२गुणिताः ४४।५।०।४४।४०।१६
सरामबीजकेंऽक्रेपेण २१।४८।३२

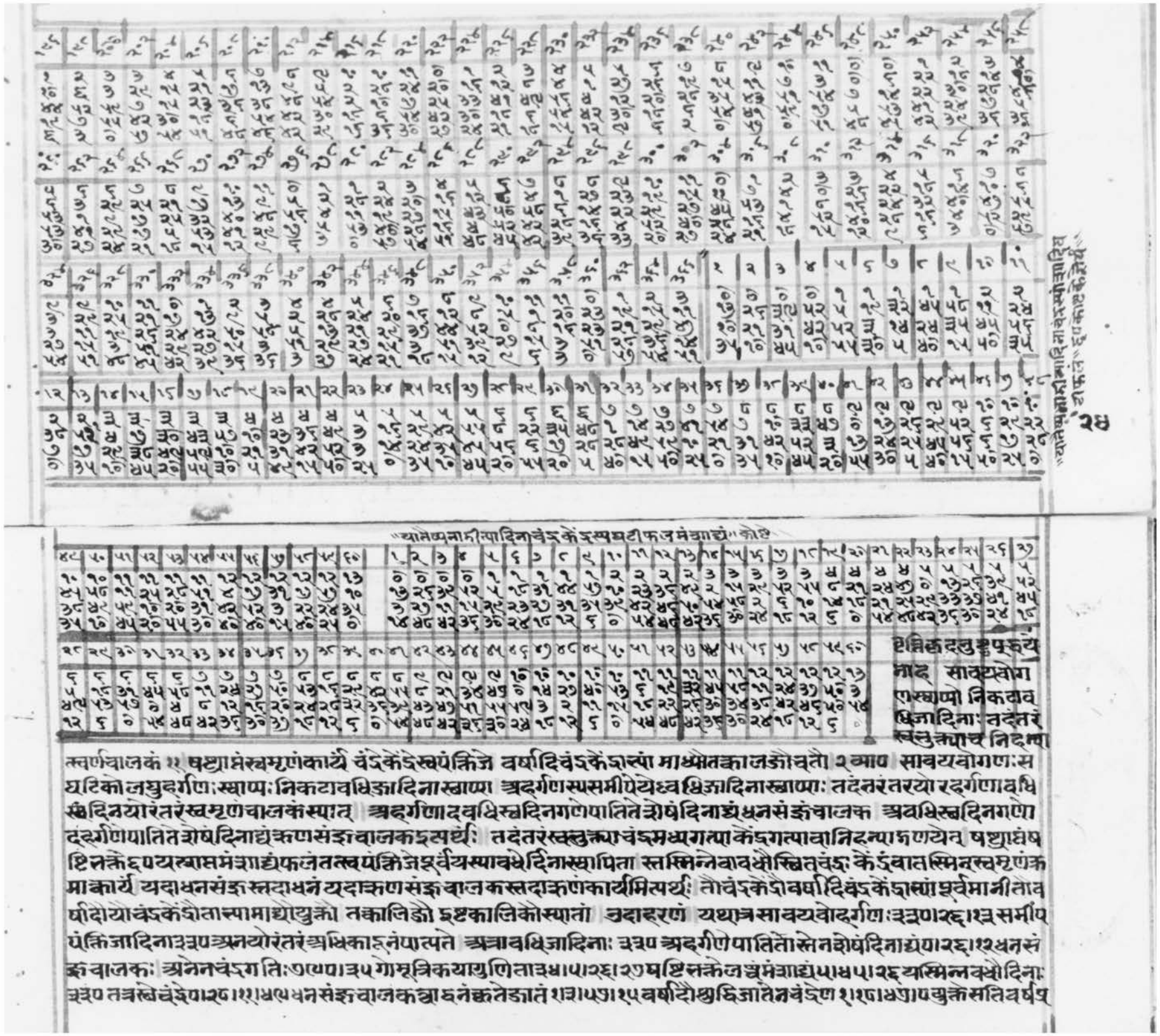

४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
१०	१०	११	११	११	११	१२	१२	१२	१२	१२	१३		०	०	०	०	१	१	१	१	१	२	२	२	२	३	३	३	३	३	४	४	४	४	५	५	५	५	५
४५	५०	२१	३५	२८	५१	४	३७	३१	७	५७	१०		७	२९	३२	५२	५	१८	३१	४८	५	१०	२३	३८	४२	२	२५	२९	५२	५५	८	२१	२४	४७	०	१३	२८	३५	४१	४५
३८	४२	५९	१६	२७	३१	४२	१२	३	२२	२४	३५		३	२१	३९	१५	२९	२३	३१	३९	३२	४२	४८	५०	५४	५८	२	६	१०	१४	१८	२१	२५	२९	३३	३७	४१	४५	४९
३५	१६	४५	२०	५५	३०	४१	४८	१५	४०	२५	०		२४	४८	४२	३६	३०	२४	१८	१२	६	०	५४	४८	४२	३६	३०	२४	१८	१२	६	०	५४	४८	४२	३६	३०	२४	१८

२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०
६	६	६	६	६	७	७	७	७	८	८	८	८	८	९	९	९	१०	१०	१०	१०	११	११	११	११	१२	१२	१२	१२	१३				
५	२८	५१	४५	४०	१५	२४	३३	२९	५३	२९	५	४९	३३	५	२१	३८	४९	०	१४	२७	४०	५३	६	१९	३२	४५	५८	११	२४	३७	५०	३	
४९	५३	५७	०	४	८	१२	१६	२०	२४	२८	३२	३६	३९	४३	४७	५१	५५	५९	३	७	११	१५	१९	२३	२७	३१	३५	३९	४३	४७	५१	५५	५९
१२	६	०	५४	४८	४२	३६	३०	२४	१८	१२	६	०	५४	४८	४२	३६	३०	२४	१८	१२	६	०	५४	४८	४२	३६	३०	२४	१८	१२	६	०	

इष्टनाड्यल्पकं पूर्वयातनाद्यं सावयवोगणकस्यापि निकटावधिज्यादिनाः तदंतरं खस्वमृणं चालकं स्यात् ॥ षष्ट्याप्तेस्वमृणंकार्यं वेदकेंऽस्वपंक्तिजे वर्षादिवेदकेंज्ञस्यां माध्यातकालजोक्तौ ॥ व्याप सावयवोगणकः स्वघटिकोज्यदर्गणिकः स्वाप्यः निकटावधिज्यादिनास्वाप्याः अदर्गणस्यसमीपेयेऽवधिज्यादिनास्वाप्याः तदंतरं तरयोरदर्गणावधिस्वदिनयोरंतरं स्वमृणं चालकं स्यात् अदर्गणादवधिस्वदिनगणेपातितेशेषंदिनाद्यंधनसंज्ञंचालक अवधिस्वदिनगणेदर्गणेपातितशेषदिनाद्यंऋणसंज्ञंचालकंस्यर्थः तदंतरंस्वल्पत्वाच्चंद्रमध्यगत्याकेंद्रगत्यावानिदन्याऽनुपातेन षष्ट्याप्तेषष्टिनकेंदव्यत्वासमंज्ञाद्यंफलंतत्स्वपंक्तिजेऽर्वाक्यस्यावधेर्दिनास्थापिता स्तस्मिन्नेवावधौस्थितवेंद्रः केंद्रंवातस्मिन्स्वमृणंकार्यं यदाधनसंज्ञस्तदाधनं यदाऋणसंज्ञंचालकस्तदाऋणंकार्यमित्यर्थः तोवेंद्रकेंद्रोवर्षादिवेंद्रकेंज्ञस्यां ऽर्वाक्मानीतावधौदायावेंद्रकेंद्रोतास्यामाद्ययुक्तौ तत्कालिकौस्यातां तदाहरणं यथात्रसावयवोदर्गणः ३३ण २८ ३३ समीपपंक्तिजादिनाः ३३ण अनयोरंतरं अधिकाऽनेनपातपते अत्रावधिज्यादिनाः ३३ण अदर्गणेपातितोसेनशेषदिनाद्येण २८ ३३ धनसंज्ञंचालकः अनेनचंद्रगतिः ७ण०३५ गोमूत्रिकयायुणितास्त्रधा०३२ ३७ षष्टिनकेलब्धमंशाद्यंधा०३२ यस्मिन्नवधौदिनाः ३३ण तत्रस्थेचंद्रेण २८ ३३ धनसंज्ञंचालकस्याऽनेनकृतेऽजातं शशा५३ ३५ वर्षादौशुद्धिज्ञातेनवेंद्रेण ३१ण ३० युक्तेसतिवर्षप्र

वेशसमधिकोमध्यवेऽ२।२३।४४।५१॥अत्रबाकोष्टकोयरिचालकात्फलानयनंयथाचालकः०।२६।१३ अतःवेऽस्यघ्निशतिमघटीकोष्टफलमेशाद्ये०।४२।३५ अन्योयोगेऊनातंतदेवा।४०।२६ एवंसर्वत्रज्ञेयं।पुनःस्तैर्धनमेऊनचालकेन०।२६।१३ वेऽकेंऽगतिः१८३।५४ गोमूत्रिकयागुणिता३४२।३१।२४ षष्टिहृतनक्षेजश्च मेशाद्ये०।४२।३१ अतोबाकोष्टकोयरिचालकात्फलानयनंयथाचालकः०।२६।१३ अतःकेंऽस्यघ्निशतमघटीकोष्टफलमेशाद्ये०।३८।०।४२ अधस्थपलरूपमितकोष्टकलादिफलं२५० अन्योयोगेनऊनातंतदेवांसादि०।४२।३१ अयस्पोअवधादिनाश्च ण तत्रस्तेकेंऽ११।२१।२६।५२ धनमेऊनचालकवाहनंकृतेऊनं११।२१।०।२३ वर्षादौकेंऽध्रुवंधैऊनातेनराश्यादिकेंऽहा२३।३१ युक्तेमतिवर्षेवेशसमयिकोवेऽ६।२०।४४।४८ अस्मात्सर्वोक्तवत्तमेवदफलानयनं॥ केंऽह।२०।४८।४४ यस्त्रिंशोधिकनेनरा शिषट्कहीनऊनेनुऽ०।२०।४८।४४ अस्यांशाः २०।४८।४४ दिन्नि०नंकालघंश्तेनद्वितीयकोष्टकस्यमेदफलमेशाद्ये०।४३। २२ अधःस्थेनघतिलागमेदफलेनकलात्मकेन।४४।८ लुब्धस्पोषाशाद्ये०।४४।गोमूत्रिकयागुणितंत्रा०।५५ षष्टिहृ०नलेजश्च शाद्ये०।३५४ परिस्फुटफलेन।४४।२१ यतो।४३।५७ लादिकेंऽत्राऽर्धंवेवेशसमयिकुमध्यवेऽ६।२२।४४।५१ धनंऊनेस्पष्टः वेऽ६।२४।३१ ०ऽअगतिस्पष्टीकरणंतस्मिन्तेवमंदफलेकोष्टकेगतिफलंह।४५ कर्कादिकेंऽत्राद्यंऽमध्यगतो०।५०। ऽधनंद्वंते स्पष्टावेऽगति०।५२।२०।१ वेसर्ववेष्टदिनेवेऽस्पष्टीकरणंज्ञेयं॥ अथाधिकारात्रायिमवर्षप्रवेशेग्रहसाधनंघट्ऽर्पते।यद्यागतेऽ र्षेऊनावीऽसंस्कृताःशुद्धाःदिध्रुवाःस्वगुणकेनयुताःसंतोधियिमवर्षस्यत्रपकरणमनि।त्रदाहरणंगतवर्षसबीऽः शुद्धिः ध्रुवःधा ३।५०।४०।शुद्धिगुणकेन११।३।३५।२२।४०युतः५१०।४८।२७। २०अयिमवर्षेऽयंशुद्धिःएवंसर्वेध्रुवाःकार्याः॥स्तेकोग्रकृतोऽ मासशुद्धानुज्ञारेणऊनातेज्ञाकोऽ५०।०वर्षेवेचसितपंचदश्यांगुरोघटी४०पलध३समयरवेर्मध्यमेषादिःस्पष्टाअयिमवर्षा षेवेशसमयेसएवावयवोदर्गणः।३३०।२६।१३ अतोदर्गणादेवश्रवितऊनातेसएवावधिः।सएवचालकोज्ञेयः यतःआगामि। वर्षऊ ध्रुवैः ऊनेषुपंचविंशतमावधिऊस्पष्टयहेषुश्रवीकेनतेनो।वऊणरूपचालकेनप।३३।४८ संस्कारोदियःश्रवितएवंमागामि

शु	अ	मे	बु	इ	शु	ज्ञ	पा	रा	के
५५	५	४	१९	२७	५८	४१	१२	४४	५४
७	३८	१८	५६	११	२६	१५	५७	२१	३६
४८	४३	५१	२५	२८	३५	३०	३६	११	३७

वर्षेवेशसमयिकाग्रहाःसवेंति सूर्यसाधनेत्रसरामबीजंलब्धःस्वर्गणाः३३०।२८।१३ तत्रऊणरूपचालकोपिसरामबीजाश्चयात। घटीद्वयादीनाःपा३३।४४ इतिश्रवेवदिशेषोज्ञेयः स्पष्टवेऽपिश्रवेक्तिवत्कार्यः अथसावयवादर्गणादागामिवर्षप्रवेशादिनानयने

ह्रतिकऽपडाप्तिष्टघ्नेनैकेनाद गणःस्वषष्ट्याप्तफलेनयुक्तः शुद्ध्याद्ययुक्तोविनऊनवरामः जन्मम। धौस्याऊनमाससंख्या शेषंसितादेस्तिथिस्त्रमासे २ व्याप्त गणःस्वषष्ट्याप्तफलेनयुक्तःस्वकीयःष ष्टिहृतमोयोविनागस्तेनयुतः वधनः शुद्ध्याद्युक्तः ईप्सितवर्षस्यशुद्ध्याद्युतःखरामेर्विनऊनत्रय विंशाद्भिनैक्तः जन्मगतमाससंख्यात् जन्ममिताश्चांऽमासाश्चैत्रतोगताः शेषंशेषमिताश्चत्रमासेव र्तमानमासेसितादेःशुक्लप्रतिपत्प्रस्तिथयोगताः यथादर्गणः३३०।स्वकीयषष्टितमविनागेनऽयुतः३३५ ऽष्टवर्षस्यशुद्धिस्त्रिभिर्विनि ऽपर्युतः३५०त्रिंशद्धक्तेजन्ममिता ११ एकादशमासाः वैत्रतोगताःमाघगतऽत्यर्थः शेषं२०तेनफाल्गुनसितप्रतिपत्तागणनयालोकि कवेत्रऊनपंचमीगतायष्ठ्यांगणऽत्यर्थः वारानयनार्थं सावयवगणः३३०।२६।१३ निर्बीजेष्टवर्षास्याप्तेन५।४०।४५ युतः३३६।१ ५६ ऽपरिस्फुटेनशेषेण।२६।१३ तेनत्रानिवारेस्मिन्निष्टकालेसावयवोदर्गणः त्रार्केऽ५०।०।५६ वर्तमानेऽह्नया नाऽकमार्गणत्रानिवारसंयो दयाऊनघटीपलऽएसमयेकेंऽसंक्रांतिगतांत्रा २७।४३।२५ समयेऽह्नस्फुटिकारस्यागामिवर्षप्रवेशसमयः अनयोरंतरघटिकादि।१६ ऽ५ तेतत्संस्कृतेविचार्य यतोत्रसावयवादर्गणकरणंऽर्वसंस्कृ।१८ अदर्गणेधनेऊनतेनादर्गणादीन्नष्टकालेऽ१६ततसंस्कृ।१८ दीनेऊनेशुद्धकालः।३३० अथवर्षप्रवेशसाधनार्थंप्रथमंपंचविंशतिमावभिन्नयदसाधनं पंचविंशतिमावभोकोष्टकस्यएवंसूर्यः११।३।४४ यावद्ग तिः५०।४१ अथलोमऊवः ४०।०।५ सबीऽः यथाऽऊवोपरिघटीवऊनेनचतुर्थलोमघटीपंक्तौपंचविंशतिमावभोलोमः७।१०।३० अधःस्थ नयनसंज्ञाकलानरेण४।१० ऽऊवाधस्थपलादि०।५१ गुणितं७६ऽ०।२७ षष्टिनक्तेजश्चैकलादि३३।१०धनेऊनेस्पष्टलोमः७।११।४० तस्मिन्नेव कोष्टगतिः२ऽ।४० अधस्थनयनगत्यंतरेण२३० ऽऊवाधस्थपलादि१०।५१ गुणितेधऽ३३०।३० षष्टिहृतलब्धैकजश्चविकला७२धनेऊनेस्पष्टग तिः२७।५२ अथास्मिन्नऊनसंस्कारः ऽऊवस्थितपलानां१०।५१ हतीयत्रागेनऽ।२७ दीनाविंशतिश्च।४४ अनेनेवंगोमूत्रिकयागुणिताऽ

MEMORIAL

सू	मं	बु	ब्र	शु	श	रा	के	ग्रहाः
११	७	१०	६	७	९	८	२	राशि
३	२१	१२	१६	१६	११	२४	२४	अंश
१४	७	२६	४१	४६	३४	२५	२५	कला
४६	४	३७	६	५२	५	५३	५७	विक
५१	३७	१२४	५६	३	४१	३२	३२	गति

२	१२ सू	११ बु	
के ३	१ श		
४		७ ब्र	
५	६	८ मं	रा

सू	चं	मं	बु	ब्र	शु	श	रा	के
१०	७	७	९	६	७	९	८	२
२७	१०	१८	१७	१६	१२	११	२४	२४
४४	८	४२	३३	५८	३५	७	४३	४३
४४	५६	३	३३	४२	५७	४०	३५	३५
५८	७६	२७	१२४	२४	४४	४	३	३
४१	२०	५२	४	५८	७	४५	२१	२१

३१वक्रगतिः२।१५।५३चतुर्थयोर्योगस्य१।२६।१।४७।५८लेदं६।३०।२५ अयंसप्तमदिनेस्पष्टोभौमः तयोर्वक्रविवक्रगतीतेनगत्योरंतरं७।५८
सप्तगुणं६२।३२चतुर्भक्तेलब्धंकलादि१५।३८वक्रगत्यारनयोर्मध्येएष्यागतिरल्पातेनेदंस्फुटभौमेद६।३०।५४दीनेक्षतेसप्तमदिने
स्पष्टोभौमः६।२५।३१।६ अथगतिःस्पष्टीकरणं गतावधिस्थगतिः२४।५।गम्यावधिस्थगती१।५५ ह्रावपिवक्रातेनचलत्योर्योगस्य७।
४६।२३ इष्यंसप्तमदिनेस्पष्टभौमगतिः लोकिकवेज्ञाघवदिङ्मुधेघटी२।५२समयेद्वितीयावधिज्ञायद्वाः तस्मम्यातस
प्तमदिनांतरेवेज्ञाघवदि१०मुधेघटी२।५२समयेस्पष्टोयंभौमः एवंसर्वत्रज्ञेयाः अथशनैर्वक्रमार्गयोरंतरगतेसप्तदिनांतरस्य
स्पष्टग्रहानयनोदाहरणं चतुर्थावधिस्थवक्रीभौमः ५।२८।३०।२एवक्रागतिः७।५८ पंचमावधिस्थमार्गीभौमोपि५।२७।४५।७ अन
योर्योगस्यार्द्धं५।२८।५८।४५ स्फुटभौमोयं एकवक्रागतिरन्यस्यमार्गी७।५२तेनगत्योर्योगः१३।१०सप्तगुणः७२।१३चतुर्भक्तेलब्धं
कलादि१८।३३वक्रमार्गगत्योरनयोर्मध्येएष्यापंचमावधिस्थगतिः मार्गीतेनेदंतस्मिन्योगार्द्धंस्फुटभौमे५।२८।५८।४५दीनेक्षतेच
तुर्थीवधिसमयात्परिपूर्णसप्तदिनांतरस्पष्टभौमः५।२८।३८।४८ अथगतिःएकस्यवक्रगतिरन्यस्यमार्गगतिस्तेनतयोर्गत्योर्योगा
र्द्धंपाल्य चतुर्थीवधिस्थवक्रगतो५।२८नयतत्तितेनयंवक्रगतिः५।२८गतियोगार्द्धं५।२८दीनेक्षतेज्ञातोधःविपरीतक्षुद्रज्ञोभस्य
मार्गगतिरीत्या अथमार्गयोरंतरकालेसप्तदिनांतरेस्पष्टग्रहोदाहरणं पंचमावधिस्थमार्गीभौम५।२७।४५।७मार्गगति७।२९षष्ठावधिस्थ
मार्गीभौमः६।२।२४।४७मार्गीगतिः१७।३५ अनयोर्योगार्द्धं१२।३८।२२स्फुटभौमः उक्तयोर्मार्गगतितेनगत्योरंतरं१७।५३सप्तगुणं।
११३।२७चतुर्भक्तेलब्धंकलादि२८।२५मार्गगत्योरनयोर्मध्येएष्यावधिस्थगतिरधिकातेनस्फुटेदं६।३०।५४दीनेक्षतेस्पष्टभौमः६।२
३।२५ पंचमावधिसमत्वात्सप्तदिनांतरेज्ञातः अथगतिः गतावधिस्थगति७।२१गम्यावधिस्थगती१७।३५ह्रावपिमार्गतेनगतियो
गार्द्धं२४।२८स्पष्टाभौमगतिरियंसप्तमदिने अथमार्गवक्रयोरंतरगतेसप्तदिनांतरस्पष्टग्रहानयनोदाहरणं षष्ठमावधिस्थज्ञानिः
२१।४१।५२ मार्गगतिः७।५९ द्वितीयावधिस्थज्ञानिः७।२१।४६ह्रावक्रगति७।१८अनयोर्योगार्द्धंस्फुटज्ञानिः७।२०।४९।५९एकस्यगति
र्वक्रा अन्यस्यमार्गातेनगत्योरैक्यं१।१७सप्तगुणं७।१९चतुर्भक्तेलब्धंकलादि२।१९गतगम्यावधिस्थगत्योर्मध्येएष्यागतिर्वक्रातेनस्फुल

ज्ञानो७।२१।४६।१९वनेक्षतेषष्ठमावधिसमयात्सप्तदिनांतरेस्पष्टज्ञानि७।२१।४६।२० अथगतिः गतावधिस्थमार्गगति७।५९ गम्यावधिस्थ
वक्रगति७।१८तेनगतियोगार्द्ध७।३८गतावधिस्थमार्गगतो७।५९दीनेक्षते सप्तमदिनेस्पष्टज्ञानेमार्गगतिः७।२१ज्ञेया एवंसर्वत्रसप्तदिनां
तरस्पष्टग्रहसाधनेज्ञेयं अथकेंद्रोक्तावुदाहरणं परोदितोरदे३२वक्री संज्ञा
प्रागुदितर्नरवः२० सप्तगस्तोनगश्चाक्षः सदंताद्रे३२परोदयः ३२ वक्रात्सर्वदियादय दिवसेसांक्षित्रिस्त्रि ३१०पश्चादस्तमयोमार्गे बुध
स्यस्याक्रमाक्रवे ३३ बुधश्चारवाक्ल्यात यावद्बुधमिदंक्षते चांतिर्नास्त्यन्यचारेषु नोचितोत्रस्फुटविस्तरः ३४ एवंव्याख्या परोदित
पश्चिमोदितोबुधः रदेःखत्रिज्ञाद्रिर्दिनैः३२वक्रीसंज्ञास्यात तत्रबुधेवक्रीस्यादित्यर्थः सवक्रीबुधः नरवेः२०प्रागुदितःवक्राद्विज्ञातिर्दिनैर्बु
धस्पर्वोदयःस्यात सप्रागुदितोबुधः नगश्चाक्षैः सप्तघ्नपंचत्रिज्ञाद्रिर्दिनैः३५ प्रागस्तःस्यात स्पर्वोदयात्पंचत्रिज्ञाद्रिर्दिनैः३५ स्पर्वोबुधस्यास्तनवेत
सप्रागस्तोबुधःदंताद्रैः३२परोदयः स्पर्वास्तात्खत्रिज्ञाद्रिर्दिनैःपश्चिमेबुधस्योदयःस्यात वक्रात्नवघनः स्पर्वोदयादयेसांक्षित्रिस्त्रिर्दिवस
पंचदशाघटिकाधिकस्त्रिदिनैः३।१५क्रमाक्रमेणध्रुवेनिश्चितेबुधस्यपश्चादस्तमयः पश्चिमास्तेमार्गश्चस्यात वक्रात्सपादत्रिदिनैः३।१५बुध
स्यपश्चिमास्तेनवेत स्पर्वोदयादयेसपादत्रिदिनैः३।१५बुधो मार्गीनवेदित्यर्थः केंद्रोक्तौ प्रागुक्तसाधितानक्षत्रकालांतरेस्तेनस्फुटचारानक्ष
नक्षयार्थंज्ञेया बुधश्चारवाक्ल्या बुधस्याष्टवर्षवक्रादिचाराणांवाक्ल्यंवक्रंतेनदेवनाणवदं श्लोकवक्रमिदंक्षते अन्यचारेषु अन्येषांनो
मादीनांवक्रादिसर्वचारेषुनांतिर्नास्तिसंदेहनास्ति तेनग्रंथविस्तरः निःप्रयोजकविस्तारः अतोनोचितः पावद्बोधोक्तः कोष्टकस्थाएवसतोज्ञे
याः अथानीष्टदिनेकर्षबाणानयनार्थंकोष्टकस्थवारेभ्यःशीघ्रकेंद्रसाधनोपायमुपजातिवृत्तेनेकेनाह अनीष्टचारक्षयमभ्रचार सकेंद्र
लागांतरमाप्तगत्या तथाशकेंद्रेनिकटंश्चाल्यं तस्मात्श्रुतीषुसुधियाप्तसाध्यौ ३५ वारभा केंद्रलागांतरंअनीष्टचारक्षयमभ्रहृत लब्ध्या
स्तकेंद्रयोर्यद्देशात्मकमंतरं अनीष्टवांछितंयत चारक्षयं तदयास्तवारयोर्मध्येगतेचारस्यक्षयदिवसा गम्यचारस्यगतदिनास्तच्चारक्षयेम
भ्रचारः तदयास्तवारयोर्मध्येयावंतोवधयस्तवइष्टास्तेषांचयाणामेकोनहृतं आमगास्तेषांकेंद्रदिनसंज्ञा त
याश्चाश्वकेंद्रंतदयास्तरूपगतचारस्यशीघ्रकेंद्रनिकटंयथास्यात्तथाश्चाल्यं कंद्रांशैर्गुणिता गतोदयास्तरूपचारदिनैर्यावच्छालनीयं तस्मा

क्षेपस्मृतीषुश्रवणाग्निसुधियागणकेनरसाध्याकार्या ततःस्वदेशाक्षनावत्रैमानाद्दस्यायनांशाः यथांतरेऽकरीत्याकर्मक्षयंकार्यं यथागुरोरस्तोदयांतरेकंऽशानयनोदाहरणं अत्रगुरुक्रवःशुक्रः अतोऽविंशतिमघटीपेक्षोदशमावकेषास्तदिनाः ।।४५ एतेव दंशोऽपतितेशेषदिनाद्दा१५ अयंक्षादशावशेषोदयदिना१० अनयोरर्कयोर्द्दा१५ अस्तोदयांतरेएकावधिस्तेनैकावधिदिनेऽर्कयुतेऽणा१५ नाऽकोयंक्षेऽयागुरोरस्तकेंऽशाद्दाणा गुरोरुदयकेंऽणाश्चाणाएपतितेशेषमंतरलागा२८तेनलाऽकेनइयाश्च लक्षालब्धेऽयाश२कलाद्या गुरोरस्तकेंऽस्यविनागतिरियं तेनगुरोरस्तकेंऽशतिदिनेएतावतीगतिर्यंऽशा यथाकेंऽशाद्दाणपगत्याऽयाश२युतद्वितीयदिनजा अस्त केंऽशाद्दाऽयाश२युतस्त्रयायुतत्तृतीयदिनजास्तकेंऽशाऽणाऽयाश्चएवंदिनश्च यावदुत्रैक्यं यस्मिन्दिनेबाणकर्णकर्कोकामंस्तदिननव मितिप्रकारेणकेंऽशाद्दाबाणकर्णसाम्ये एवंसर्वत्रस्वधिया कार्या अथतेषांचारणंवक्रमार्गोदयास्तानयनोपायश्चाह

वक्रमार्गोदयास्ताः कोष्टकस्थवक्रमार्गोदयास्तदिनाः स्वकेंऽशाकैः स्वाःस्वकीयावक्रमार्गोदयास्तानांयेकेंऽशाकाः तैःसाधिताःकृता यतस्तेवक्रमार्गोदयास्तदिनाःसर्वदेशोपयोग्यास्युः बुधःपंक्तिः ग्रहाणामुक्तमेचषड्नरसेधियाबुध्या स्वाक्षलास्वायनांशाः दृग्कर्मयुग्मंवि दश्मात् स्वदेशीयायाक्षलातया इष्टवर्षजायनांशश्चदृक्कर्मक्षयंसाध्यं तयोःसाधनंग्रंथांतरतोज्ञेयं अथस्वक्षसाधनमार्योक्तयैक्य श्लोकेनाह सायनमध्यार्कलवांगांशा तच्चक्रलुक्कनाडीन्यः जह्यात्स्वक्षयातं अस्तविसुद्धाद्दणंवात्र ३७ देशांतरस्वाष्टलवः खांगां ग्रंशोरवेः फलकलानांवरदलघटिका उदयवदर्षामेकांतरंस्वेकं ३८ व्यक्तिश्चायनांशाः स्वदेशेनंदलाक्षले शशांबकेतरेऽक्ष र्यो स्वक्षमेनच्चथाक्षतं ३९ व्या० सायनमध्यार्कलवांगांश अयनांशाःसदितोयाः मध्यमसूर्यः तस्मात्रागानांषष्टिभोलागस्तेनच्चक्रलुक्क नाडीन्यः तस्यसायनमध्यमार्कस्यक्षेलंकोदयार्थंचुक्कनाड्यास्तान्याजह्यात्साध्येत शेषंसंधनसंज्ञंस्यात् उदयांतरंस्यादित्यर्थः चषड्नर त्रास्मिन्नच्चस्तविसुद्धोऽक्षणंस्यात् सषष्टांशाःचुक्कनाडीस्थानंशुद्धति तदाचुक्कनाड्यः षष्टांशोसाध्यः शेषंक्षणसंज्ञंउदयांतरंस्यादित्यर्थः देशांतरंयाष्टलवः दक्षिणोत्तरमध्यरेषा स्वदेशवांबितदेशयोरंतरयोजनानामशीतिभोलागदेशांतरंस्यात् यथाऽस्मत्तुल्ये दक्षिणोत्तरमध्यरेषाशोका उरीरुक्मोदेवकन्याऽकांती मितःपर्वतःपर्वजीवत्समुज्जे उरीचोऽयिन्याऽयागर्गराटे ऊरुरुज्जयिनमेरु

नतोमध्यरेया १ यरंचत्रएषांमध्येप्रर्वपश्चिमत्रेनयोनिकटदेशास्तस्माद्देशांतरंसाध्यं स्वदेशीयाऽक्षलाऽक्षलायत्रतस्यस्वदेशस्यवे तरेयोजनानितानिशाल्यानीत्यर्थः तद्देशांतरंदक्षिणोत्तरमध्यरेयातः स्वंस्वदेशेस्वक्षणसंज्ञं पश्चिमस्वदेशेस्वधनसंज्ञंस्यात् वक्रं चचलब्धेःषाष्यामणंपश्चिमतोधनेतात्रतिप्रकारांतरेणदेशांतरंसाध्यं रवेःसूर्यस्यफलकलानांमंदफलानारवांगाग्र्यंशाः प्रर्णा गाग्निनिःशैवद्दयलक्केलब्धेलुब्धफलेघटिकादिस्यात् तद्धनर्णसंज्ञाभाद् मध्येविधेयंरविवद्धनर्णेऽस्तुक्क्यात् रविमंदफलेधनेत दाधनसंज्ञं ऋणेतदाऽक्षणसंज्ञंलुब्धफलेस्यादवंसर्वत्रलुब्धफलेसाध्यं वरदलघटिकावरार्वनाम्न्यांग्रंथांतरतोसाध्याः तस्यवरस्य धनर्णसंज्ञात्रदयवत्क्रेया एवंत्रदयांतरंलुब्धफलवरफलानामेकांतरेकार्यं धनर्णत्वेन एकसंज्ञयोर्योगःभिन्नसंज्ञयोरंतरंतत्सं स्कंस्वदेशजंवर्षजंकर्मचेष्टयैक्यंस्यात ज्ञात्वकत्रीश्रीमदादेवतनंदलाक्षलेदनशेनंदानांदलमर्कभार्द्ववेदमिता अक्षफलायत्र तस्मिन्देशेवधनः व्यक्तिश्चायनांशोःपादोनवेदवेदायनांशोः स्वाःस्वकीयाः एतत्स्वक्षंकर्मचेष्टयैक्यंयथाऽऽर्ते तथाप्राहुः बुधःबक्रे तरेऽयनांशोः अक्षफलानिच्छयदानयानेतरस्तदाधनःस्वक्षंकार्यात्र उदाहरणं शाके१७९५प्रवर्त्तमानेसीरोद्यास्वक्षासाधने तत्रऽर्वमयनांशानयने शाकः१७९५एवंविधेचंद्रैः१७९५हीनश्च८०षष्टिसंज्ञैर्द्याद्य८।०।०रुद्रैश्चर्तुभिर्जाताभ्यमेषार्कसमयेऽयनां शाः१७।१।० तदनुप्रतिमासंविकलापंचकेनषष्टिवर्षमक्कलायाऽयनांशइष्टिः अत्रमध्यमेषार्कसमयेप्रथमंस्वक्कक्रणायमध्य सूर्यः०।०।०।० ऽयनांशोर्युतः०।१७।०।० अस्यषष्टांशाः३।१० अक्षलुक्कनाडीसाधने वक्रचलब्धेऽक्षप्रकारेण लंकोदयानागच्छंगद स्याः गोकाश्मिनोरामरदाविनाड्यः क्रमोऽक्रमस्थाऽस्तुक्कलात्मजात्मिकानिलंकायालममानानिकोष्टकेलिखितानि यथाता त्कालिकसूर्यस्यसायनः०।१७।०।५अस्तुक्कांशाः१७स्तोदयोमेषोदया२७६गुणितांश२८८विंशाऽऽऽक्षंजचुक्कफलानि१७६अ स्माद्घटिकात्मकान२५६षष्टांशाऽऽ३।१०नश्यंति अंतोविपरीतशुद्धेऽशेषं०।१४क्षणसंज्ञमेतद्घटिकाद्यदयांतरंएवंसर्वत्रोदयांत रंसाध्यं अथदेशांतरं मध्यरेयास्थदेशानांसीरोद्दीतानिकटानऽक्षयनीतेनसीरोद्दीऽक्षयिनीचानयोरंतरेयोजनानिऽ०गऽ२ए ८०लब्धानिजस्वदेशांतरंयद्यादिशा२२ऽक्षयिनीतःसीरोद्दीपश्चिमेनेधनसंज्ञमिदंदेशांतरंसर्वदिनेष्विदमवक्षयं अथचुक्कफलं

साधने मंदफलार्थंचन्द्रउच्चोक्तं रविमंदोच्चे यथा मंदोच्चमर्कस्यगजाद्रिसागा इत्युक्त्वाऽऽद्यादिरविमंदोच्चे २१७।१०।८ मध्यार्केण ७।१०।८ हीनेऽर्कतेमंदकेंऽ २१७।१०।८ अस्यज्यूनखाद्यमेवचलुजः २१७।१०।५२ अस्योज्याः १८।१०।८ एवंज्यासाधनं यथा रूपाश्वनोविज्ञतिरंकचंद्रा इत्युक्तानि योषेऽकानियंत्रे अंत्रामितेर्दज्यासमित्युक्तत्वात्तेर्कंऽज्याः १८ दद्या १७ लब्धा लब्धमितानिलुक्तखंडानिज्ञोयोज्याः ८ लोग्रखंडेभ्यःगुणितेभ्यश्चदद्या १७ लब्धैर्लब्धेर्धनुष्कखंडमेकंत्यक्त्वा २३ युते ११ इत्येवज्याऽऽद्या एवादद्या श्री १७ परखंडेष्वेवबाणेपपंचनेक्षालब्धमेवाद्यादिरविमंदफलं २१७।२८ मेषादिकेंऽत्वाधनसंज्ञं रवेर्मंदफलकला १२१।३८ रवेर्वक्रिलिप्तेऽष्टपंचनेक्षालब्धं घटिकादिलुजफलंवा २१ मंदफलधनसंज्ञंतेनेदमपिधनसंज्ञं एवंसर्वत्रलुजफलंसाध्यं अथचरफलानयनेऽत्रलब्धत्र्यंशोर्कं अयनलवदिनैः प्रागुमेषसंक्रांतिकालात् नवतिदिवसमध्याद्यत्प्राक्तत्प्रासा दद्या १७ गजदद्या १७ निघ्नीसाऽयनांत्यात्रिज्ञक्ता शतष्टचरखंडान्यायनांशाद्यलानोः १ लुजशृद्मितियोगोनोग्रखंडांशघातात् खयुगलवद्युगखंखेचरगोलयोःस्यात् इत्युक्तत्रिभेषसंक्रांतिसमयात्प्रत्ययनांशादिनैः पूर्वमध्यक्रमेणीरोद्यांपप्रसाधाऽऽ साऽक्षलानुच्यते साऽक्षरुग्वशात्क्रमेणदद्या १७ गजदद्या १७ गुणितायथा ४।२५ त्रैराशिकलब्धानिचरखंडकानिपपाधधा १७ तऋणसंज्ञंमेदफलमंज्ञादि २१७।२८ मध्यरवौ ७।१०।८ धनेऽर्कतेस्पष्टार्कः ७।२१।३८ त्र्ययनांशा १७।१०।८ सहितः ७।२१।३८ अस्यलुजः ७।२१।३८ लुजोयस्किंपिराशिर्नदि तेनचरस्यलुक्तखंडंनदि लोग्रखंडेन ५५ लुजांज्याः २१ ७।३८ गुणिताः २६ १।५० लब्धैश्चित्रज्ञक्ता ३८ लब्धंचरफलानि ३८ शेषमर्धन्यधिकत्वाद्भुपाधिकानि ३८ सूर्यस्योत्तरगोलत्वाद्ऋणसंज्ञानि एतत्कर्मचत्वष्टयंकोष्टकेऽत्रयं एषांएकांतरंयथा एकसंज्ञयोःऋणरूपयोःयातचरफलयोरैक्यं ७।३८ एकसंज्ञयोःधनरूपदेशांतरलुजफलयोर्योगः ७।४८ धनरूपत्वात्तेरृक्षतेशेषं ७।१०।८ ऋणांतरंतेनेदंऋणसंज्ञंस्वल्पं मध्यमार्कसमयेजातं अथस्वल्पस्यधनस्यसादरणं सायनमध्यार्कलवयोगोऽत्रतत्साऽक्षलुक्तनामीत्यः जह्यात्स्यात्स्वत्रैक्यं व्यस्तविक्षेपाद्यंवात्र १ एकदिनांतरस्वल्पसाधनायतस्मिन्मध्यमसूर्ये ७।१०।८ स्वमध्यमगतिनाप्त्या ७ युते ७।२१।३८ अयनांशाः ७।१०।८ योज्याः सायनसूर्यस्य ७।२१।३८ अस्यांशाः ३।२१ सायनमध्यार्कस्य ७।२१।३८ लुजोंशैः ७।२१।३८ स्वादयः मेषस्यमानेऽ

२७ गुणितेऽपपा ७।१०।८ त्रिज्ञक्रेलब्धैर्लुजफलानि ७ ३८ यद्यादिकस्मिन्नृणेऽयंशाः ३।२१ नश्युद्धतिर्नधनशुद्धतिर्नविपरीतशुद्धेऽयंषष्ठेणसंज्ञंत्र्यंशयद्यादि ७।२१ दद्यांतरेधनसंज्ञं ७।२२ तदेवमध्यार्के ७।१०।८ मेदर्कंऽ २१७।१०।८ हीनेऽर्कतेमंदकंऽ २१७।१०।८ अस्यज्यूनखाद्यमेवलुजः २१७।१०।५२ अस्यलाभा ७।१०।५२ अस्यांशाः ७।८।१०।८ एवंज्यासाधनं यथा रूपाश्वनोविज्ञतिरंकचंद्रा इत्युक्तानि योषेऽकानियंत्रे अंत्रामितेर्दज्यासमित्युक्तत्वात्तेर्कंऽज्याः ७।८ दद्या १७ लब्धा लब्धमितानि ७ लुक्तखंडानिलोग्रखंडेभ्यश्चांशाः ७।८।५२ गुणितेऽष्टपंचनेक्षालब्धमेज्यार्द्धवनुष्कखंडमेकंत्यक्त्वा २३ युते ११ इत्येवज्याऽऽद्या एवादद्या श्री १७ परखंडेष्वेवबाणेपपंचनेक्षालब्धमेवाद्यादिरविमंदफलं २१७।२८ मेषादिकेंऽत्वाधनसंज्ञं अस्यकला १२१।३८ रवेर्वक्रिलिप्तेऽष्टपंचनेक्षालब्धं लुजफलं वा २१ मंदफलंधनसंज्ञंतेनधनसंज्ञकंऽज्यं अथचरानयने तन्मंदफलं २१७।२८ मध्यार्के ७।१०।८ धनेऽर्कतेस्पष्टार्कः ७।२१।३८ त्र्ययनांशा ७।१०।८ अस्यलुजः ७।२१।३८ अस्योज्याः २२।३८ लोग्रचरखंडं ५५ गुणितं १२१० ५० त्रिज्ञक्रेलब्धैश्चलुजगुणितमायथा ४।२५ त्रैराशिकलब्धानिचरखंडकानि ५५ धधा १७ तऋणसंज्ञंमेदफलमंज्ञादि २१७।२८ मध्यरवौ ७।१०।८ धनेऽर्कतेस्पष्टार्कः ७।२१।३८ त्र्ययनांशा १७।१०।८ सहितः ७।२१।३८ अस्यलुजः ७।२१।३८ लुजोयस्किंपिराशिर्नदि तेनचरस्यलुक्तखंडंनदि लोग्रखंडेन ५५ लुजांज्याः २१ ७।३८ गुणिताः २६ १।५० लब्धैश्चित्रज्ञक्ता ३८ लब्धंचरफलानि ३८ शेषमर्धन्यधिकत्वाद्भुपाधिकानि ३८ सूर्यस्योत्तरगोलत्वाद्ऋणसंज्ञानि एतत्कर्मचत्वष्टयंकोष्टकेऽत्रयं एषांएकांतरंयथा एकसंज्ञयोःऋणरूपयोःयातचरफलयोरैक्यं ७।३८ एकसंज्ञयोःधनरूपदेशांतरलुजफलयोर्योगः ७।४८ धनरूपत्वात्तेरृक्षतेशेषं ७।१०।८ ऋणांतरंतेनेदंऋणसंज्ञंस्वल्पं मध्यमार्कसमयेजातं अथस्वल्पस्यधनस्यसादरणं सायनमध्यार्कलवयोगोऽत्रतत्साऽक्षलुक्तनामीत्यः जह्यात्स्यात्स्वत्रैक्यं व्यस्तविक्षेपाद्यंवात्र १ एकदिनांतरस्वल्पसाधनायतस्मिन्मध्यमसूर्ये ७।१०।८ स्वमध्यमगतिनाप्त्या ७ युते ७।२१।३८ अयनांशाः ७।१०।८ योज्याः सायनसूर्यस्य ७।२१।३८ अस्यांशाः ३।२१ सायनमध्यार्कस्य ७।२१।३८ लुजोंशैः ७।२१।३८ स्वादयः मेषस्यमानेऽ

ज्या	द	लु	च	ज्या	द	लु	च
१४	२२	२२	३१	१७	२२	२१	४१
×	४	४	×	×	४	४	×

२७ गुणितेऽपपा ७।१०।८ त्रिज्ञक्रेलब्धैर्लुजफलानि ७ ३८ यद्यादिकस्मिन्नृणेऽयंशाः ३।२१ नश्युद्धतिर्नधनशुद्धतिर्नविपरीतशुद्धेऽयंषष्ठेणसंज्ञंत्र्यंशयद्यादि ७।२१ दद्यांतरेधनसंज्ञं ७।२२ तदेवमध्यार्के ७।१०।८ मेदर्कंऽ २१७।१०।८ हीनेऽर्कतेमंदकंऽ २१७।१०।८ अस्यज्यूनखाद्यमेवलुजः २१७।१०।५२ अस्यलाभा ७।१०।५२ अस्यांशाः ७।८।१०।८ एवंज्यासाधनं यथा रूपाश्वनोविज्ञतिरंकचंद्रा इत्युक्तानि योषेऽकानियंत्रे अंत्रामितेर्दज्यासमित्युक्तत्वात्तेर्कंऽज्याः ७।८ दद्या १७ लब्धा लब्धमितानि ७ लुक्तखंडानिलोग्रखंडेभ्यश्चांशाः ७।८।५२ गुणितेऽष्टपंचनेक्षालब्धमेज्यार्द्धवनुष्कखंडमेकंत्यक्त्वा २३ युते ११ इत्येवज्याऽऽद्या एवादद्या श्री १७ परखंडेष्वेवबाणेपपंचनेक्षालब्धमेवाद्यादिरविमंदफलं २१७।२८ मेषादिकेंऽत्वाधनसंज्ञं अस्यकला १२१।३८ रवेर्वक्रिलिप्तेऽष्टपंचनेक्षालब्धं लुजफलं वा २१ मंदफलंधनसंज्ञंतेनधनसंज्ञकंऽज्यं अथचरानयने तन्मंदफलं २१७।२८ मध्यार्के ७।१०।८ धनेऽर्कतेस्पष्टार्कः ७।२१।३८ त्र्ययनांशा ७।१०।८ अस्यलुजः ७।२१।३८ अस्योज्याः २२।३८ लोग्रचरखंडं ५५ गुणितं १२१० ५० त्रिज्ञक्रेलब्धैश्चलुजगुणितमायथा ४।२५ त्रैराशिकलब्धानिचरखंडकानि ५५ धधा १७ तऋणसंज्ञंमेदफलमंज्ञादि २१७।२८ मध्यरवौ ७।१०।८ धनेऽर्कतेस्पष्टार्कः ७।२१।३८ त्र्ययनांशा १७।१०।८ सहितः ७।२१।३८ अस्यलुजः ७।२१।३८ लुजोयस्किंपिराशिर्नदि तेनचरस्यलुक्तखंडंनदि लोग्रखंडेन ५५ लुजांज्याः २१ ७।३८ गुणिताः २६ १।५० लब्धैश्चित्रज्ञक्ता ३८ लब्धंचरफलानि ३८ शेषमर्धन्यधिकत्वाद्भुपाधिकानि ३८ सूर्यस्योत्तरगोलत्वाद्ऋणसंज्ञानि एतत्कर्मचत्वष्टयंकोष्टकेऽत्रयं एषांएकांतरंयथा एकसंज्ञयोःऋणरूपयोःयातचरफलयोरैक्यं ७।३८ एकसंज्ञयोःधनरूपदेशांतरलुजफलयोर्योगः ७।४८ धनरूपत्वात्तेरृक्षतेशेषं ७।१०।८ ऋणांतरंतेनेदंऋणसंज्ञंस्वल्पं मध्यमार्कसमयेजातं अथस्वल्पस्यधनस्यसादरणं सायनमध्यार्कलवयोगोऽत्रतत्साऽक्षलुक्तनामीत्यः जह्यात्स्यात्स्वत्रैक्यं व्यस्तविक्षेपाद्यंवात्र १ एकदिनांतरस्वल्पसाधनायतस्मिन्मध्यमसूर्ये ७।१०।८ स्वमध्यमगतिनाप्त्या ७ युते ७।२१।३८ अयनांशाः ७।१०।८ योज्याः सायनसूर्यस्य ७।२१।३८ अस्यांशाः ३।२१ सायनमध्यार्कस्य ७।२१।३८ लुजोंशैः ७।२१।३८ स्वादयः मेषस्यमानेऽ

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

उत्तमंमजे तत्सेवाकरणोद्यतराजगणयोर्हि वरवाचकाः आसन्नसर्वसुधीमनःकमलिनीसंबोधनेभानवः २ खेटानोदिपुराङ्कतो
बुधमहादेवेनयासारणी तस्यादेवविदांसुखार्थजननीहृत्रिंचसंविस्मरं तच्छिष्योधनराजएवमकरोद्हर्षणवक्त्रादरः वक्त्रार्थःसदि-
तोवपेमितपदादाप्तप्रसन्नैर्गुरोः ३ बाणेलाब्धिशतप्रमेशकसंख्काशुभरनुष्टुप्छंदसातन्मिति यावन्मेरुमहीधराःस्थिरनराःखेचष्पदे
तास्थितो तावन्निष्टजदीपिकेतिसतंनाम्नीहिहृत्रित्स्वियं तज्ञानांचसुखायसंसुमतिनाभार्यागुरोर्नीवतः ४

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	अवयवः
०	१४	२८	३२	२६	११	२५	७	२३	८	२२	६	२७	४	१७	३	३७	१	१६	०	१४	१८	१२	२७	११	२५	७	दिनानि
०	१३	२७	४०	५३	७	२०	३३	४७	०	१४	२७	४०	५४	७	२०	३४	४७	०	१४	२७	४०	५४	७	११	३४	४७	घटिकाः

केऽमागामिकं नवदिति

रसाद्नागाष्ट नागवेदाधऽस्त्यैवच्च वेऽकेऽङ्कदातव्यं मागामीवेऽमासवेत् एद्दिनावर्षनावेऽकेऽथीऽग्रिमावर्षना अथवा
प्रतितिथानयनप्रकारः शुद्धिःस्वकीयावधिकोष्टकेन क्रमेणयुक्तावधिऋतिथिःस्यात् मध्यवेऽकेऽथाऽ ॥ इतिश्रीम
॥ श्रीकासमाप्ता ॥ संवन्निधुग्राष्टादग्रवत्सरेऽष्टशितनवमीतिथौसोमश्रीयार्श्ववेऽगच्छऋषिश्रीवीरवं
शिष्यमलकवेऽर्षिणालिखितंश्रीरथनूरवर्म्मासस्थनस्थान्यपयःपवनपावनश्रुतविरऽजयत्र ॥

ओरिएन्टल रिसर्च इन्स्टीट्यूट, पूना
ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE, POONA